

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Ljudska skupšč. IRS
Aškerčeva
LjubljanaK RAZPISUJE
movanjeSKRIBNO PREBERITE TOZADEVNI
ČLANEK NA 7. STRANI!

LETNIK VIII.

CELOVEC, PETEK, 20. MAREC 1953

ŠTEV. 17 (568)

Predsednik Jugoslavije v Veliki Britaniji

V ponedeljek, 16. marca, popoldne je predsednik FLR Jugoslavije maršal Josip Broz Tito v westminstrskem pristanišču stopil na britanska tla. Tam so ga pričakali soprog kraljice Elizabete vojvoda Edinburški, ministrski predsednik Winston Churchill, zunanji minister Anthony Eden ter visoki funkcionarji britanske admiraltete in ministrstva za zunanje zadeve, ki so ga vsi pristrčno pozdravili in mu želeli dobrodošlico v Veliki Britaniji.

Predsednika republike so pozdravili tudi zastopniki jugoslovanskega veleposlaništva pod vodstvom opolnomočenega ministra Jakše Petriča.

V svojem pozdravnem nagovoru je maršal Tito med drugim dejal: „Ko stopam na tla Velike Britanije z iskrenim zadovoljstvom prinašam njenemu narodu tople in pristrčne pozdrave... Čeprav moj obisk, ki sem ga napravil na povabilo britanske vlade in g. Churchilla osebno nima povsem uradnega značaja, sem vendar globoko uverjen, da bo mnogo doprinesel k še večji utrditvi prijateljstva, medsebojnega razumevanja in sodelovanja med našima državama. Smatram, da je to prijateljstvo že danes zelo pristrčno...“

S tega mesta bi rad prepričal narod Velike

Leopold Kunschak umrl

Dosedanji prvi prezident avstrijskega parlamenta Leopold Kunschak je umrl v zgodnjih jutranjih urah minulo soboto. V torek je bil svečani pogreb, ki so se ga udeležili zvezni prezident Körner, vsi člani vlade, narodni poslanci in druge vidne osebnosti avstrijskega javnega življenja. Kunschaka so položili v častni grob dunajske občine na centralnem pokopališču, v imenu narodnih poslancev, delavstva in avstrijskega ljudstva pa se je od njega poslovil drugi predsednik parlamenta in predsednik avstrijskih sindikatov Johann Böhm.

Leopold Kunschak je bil od rane mladosti vključen v krščansko delavsko gibanje in je bil vseskozi pomembna osebnost v avstrijskem javnem življenju. Znal si je pridobiti zaupanje in spoštovanje širokih slojev, tudi v vrstah političnih nasprotnikov. Iskren zastopnik delavskih interesov in borec za socialne pravice je bil vse svoje življenje.

Britanije in njegove državne voditelje, da imajo v narodih naše države najiskrenejše zaveznike, kajti narodi nove Jugoslavije streme k istim ciljem kakor ljudstvo Velike Britanije — to pa so mir na svetu in prijateljsko sodelovanje med narodi. Prepričani smo, da si samo v mirnem razvoju lahko zagotovimo blaginjo naših ljudi.“

V spremstvu Churchilla se je maršal Tito nato odpeljal k rezidenci predsednika britanske vlade, kjer se je z njim pomudil v kratkem razgovoru. Ob navzočnosti Churchilla, Edena, jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča in jugoslovanskega veleposlanika v Londonu

dr. Vladimirja Velebita je Tito nekaj pozneje položil venec na spomenik Neznane junaka v Whitehallu.

Kjerkoli se je maršal Tito pokazal v javnosti mu je vzklikala in ploskala v pozdrav množica prebivalcev britanske prestolnice. Prav tako je bilo tudi v drugih krajih, ki jih je maršal Tito te dni obiskal.

V torek popoldne je bil maršal Tito gost kraljice Elizabete v kraljevski palači, ko si je pred tem ogledal znamenitosti Londona, v sredo pa se je odzval povabilu britanske laburistične stranke, ki je njemu na čast priredila kosilo. Isti dan je tudi prisostvoval letalskemu mitingu blizu mesta Cambridge.

Neodgovorno zadržanje reakcionarnih strank v deželni zboru

Prvič po volitvah je minuli torek popoldne zasedal koroški deželni zbor. Na dnevnem redu je bila poleg ostalih točk, ki so običajne na prvem zasedanju, tudi izvolitev deželnega glavarja in ostalih članov deželne vlade.

Na prvo zasedanje deželnega zbora so prišle frakcije posameznih zastopanih strank skupno v sejno dvorano, nazadnje socialisti z rdečimi nageljčki v gumbnicah. Prostor za gledalce je bil natrpano poln. Najprej je dosedanji predsednik deželnega zbora Sereinigg prečital imena vseh izvoljenih deželnih poslancev, ki so nato zaprisegli.

Brezhibno so potem še potekale volitve novega predsednika deželnega zbora in njegovih namestnikov. Soglasno so bili izvoljeni: za predsednika ponovno socialist Sereinigg, za prvega podpredsednika ÖVP-jevca Ritscher in za drugega podpredsednika socialistični poslanec Tillian.

Ko bi deželni zbor nato moral pristopiti k izvolitvi novega deželnega glavarja, so ÖVP-jevski in VdU-jevski poslanci zapustili sejno dvorano ter tako preprečili izvolitev deželnega glavarja in ostalih članov koroške deželne vlade, ker morata biti navzoči pri teh volitvah, kakor določa ustava, najmanj dve tretjini izvoljenih poslancev. To dejstvo, to neodgovorno zadržanje poslancev ÖVP in VdU priča, da se obe na minulih volitvah občutno po-

raženi stranki še danes ne zavedata svojega poloma. Ker jima ob socialistični večini na drug način ni več mogoče zavirati delo novega deželnega zbora, se poslužujeta takih metod podle obstrukcije.

To je izzvalo med poslušalci upravičeno ogorčenje, ki so dali v raznih medklicih tudi duška svojemu nezadovoljstvu, tako da jih je moral predsednik deželnega zbora pomiriti in jim zagroziti izpraznenje gledalskega prostora.

Ostale točke dnevnega reda je deželni zbor nato hitro opravil. Določil je spet osem odborov ter izvolil tri zastopnike Koroške za zvezni svet. Predsednik deželnega zbora Sereinigg je zasedanje preložil na nedoločen čas.

Prvo zasedanje novega parlamenta

V sredo in včeraj je imel novi avstrijski parlament svoje prvo zasedanje. Za prvega prezidenta parlamenta je bil s 148 glasovi izvoljen dr. Hurdus, za drugega predsednika narodni poslanec Johann Böhm, za tretjega pa VdU-jevca Hartleb. V sredo so izvolili še glavni odbor parlamenta, v katerem imata SPÖ in ÖVP po 11 mest, VdU pa 2 mesti. Ostale parlamentarne odbore so izvolili na včerajšnjem zasedanju.

Naše misli k modrovanjem gospoda dr. Mayrhoferja

Stara navada je, da se novoizvoljeni poslanec čimprej predstavi javnosti s svojim znanjem in s svojimi načrti. Na Koroškem je od nekaj tako, da se tisti, ki ne pozna ali ne vidi drugih problemov, pač bavi z nacionalnim in na ta način misli napraviti svojo kariero.

Tako se je v zadnji sobotni številki „Volkszeitung“ predstavil javnosti novopečeni deželni poslanec g. dr. Wolfgang Mayrhofer. Izgleda, da je namesto propadlega kandidata dr. Steinacherja v OeVP prevzel referat za manjšinske zadeve. Menda je za to najbolj pripraven, ker sploh ne razume slovenskega jezika in se po svojem plemiškem pokolenju nikdar ni pomešal z „manjvrednim“ slovenskim ljudstvom, ki je od nekaj smelo njegovim slavnim prednikom le tlačaniti. Vsaj se kot visok uradnik velikovškega okrajnega glavarstva do sedaj še ni potrudil, da bi razumel jezik večine ljudstva okraja, pač pa se nasprotno boji, da bi morda njegov sin v šoli le ujel tudi nekaj besedi podložnega ljudstva. Zato je njegov poglavitni problem v novem položaju, kako odpraviti sedanjo šolsko odredbo, kot bi drugih problemov sploh ne bilo.

Ni naša navada, da bi polemizirali z ve-

dno glasnejšimi člankarji, ki se poklicani in nepoklicani po svoje bavijo z reševanjem šolskega vprašanja za južni del dežele. Novopečenemu g. deželnemu poslancu iz Velikoveca pa bodi odgovorjeno:

Modrovanje o dobrih in slabih zakonih je na videz lepo in pametno, v resnici pa zelo ne tehtno. Če naj zakone sodimo za dobre ali slabe iz vidikov, ali jih državljani uvidijo ali ne, potem je zelo malo dobrih zakonov. Predvsem bi tedaj še danes ne bilo zakonite šolske obveznosti, kajti znano je, da se je večina ljudstva upirala njeni uvedbi; kdo uvidi in pozdravlja številne davčne zakone? Koliko je, posebno v stranki g. dr. Mayrhoferja takšnih, ki uvidijo potrebo socialne zakonodaje in zakonite stanovanjske zaščite? Kljub temu pa so hvala Bogu v svetu prodrli vsi ti zakoni in so po našem „dobri“, čeprav so po mnenju dr. Mayrhoferja le „birokratični“.

Vsaj delno pa se strinjamo s piscem, da naj dober zakon urejuje in uzakoni v ljudstvu udomačene skušnje in navade in to brez pritiska od zgoraj in brez hujskanja od spodaj. Pri tem ne mislimo na papirnate zakone, temveč predvsem na izvajanje zakonov in primerjamo naše skušnje ob gradnji prosvetnega doma v Žitari vesi, ob raznih ukre-

pih proti našim prosvetnim društvom itd. . .

Pri tem mislimo predvsem na dejstvo, da je slovenski jezik na Koroškem domač in v navadi skozi stoletja v vseh vseh južnega predela! In to dejstvo mora dober zakon upoštevati! Zato je na popolnoma krivi poti tisti, ki se bori proti edinemu zakonu, ki vsaj deloma upošteva to neizpodbitno dejstvo. Naj bo gospodov povedano, da večina tistih staršev govori doma skozi stoletja slovensko, ki danes pod pritiskom od zgoraj in nahujskani od spodaj raznim poslancem dobavljajo gradivo za njihovo ščuvanje proti zadnjim ostankom slovenščine v šolah, ker ti poslanci očitno drugih problemov ne poznajo in nimajo. In še to: niso vzrok za „izostajanje“ mladine iz šole ali slovenščine pičle slovenske urice, temveč je vzrok temu hujskanje proti zakonu, ki v neki meri zagotavlja enakost vseh državljanov. Če bi namreč to izviralo iz otrok samih, bi ponekod marsikateri učitelj stal pred praznimi klopmi. To je jasno vsakomur in bi človek po pravici pričakoval od poslanca, ki ga je ljudstvo izvolilo, več odgovorne zavesti tudi pri pisanju člankov. Demagogija v današnjem pomenu besede pa nima nič opravka z resnično demokracijo (Nadaljevanje na 2. strani)

Koroški Slovenci in nacionalizem

II.

Sovraštvo ali prijateljstvo med narodi

Dejstvo je dejstvo, ki ga nihče ne more izpremeniti, da pač obstojajo stotine in tisoči najrazličnejših narodov. In prav tako je dejstvo, da ne živi vsak od teh tisočerih narodov v svetu zase, pač pa da žive vsi skupaj. Že vedno, z razvojem tehlike, znanosti, mednarodne izmenjave pa še vse močnejše postaja sodelovanje med narodi vse tesnejše, njihovi interesi vse bolj skupni, njihovo življenje medsebojno organsko povezano. Vse močnejša medsebojna povezanost vseh narodov je torej nujno, nesprenmenljivo zgodovinsko dejstvo. Pred narode in pred človeštvo se postavlja samo vprašanje, kako je treba to mednarodno sodelovanje in povezanost urediti.

Najbolj nedemokratični so prav gotovo koncepti nacionalistov. Njihove težnje, ki se porajajo iz sovraštva do drugih narodnosti, iz delitve narodov v manj in več vredne, gredo od postavljanja železnih zaves do osvajalnih vojn in drugih oblik zasužnjevanja. Vse to je pač odvisno od razmerja sil, od moči posameznih. Toda v bistvu je vse odraz ene in iste, protidemokratične težnje.

Poznamo velikonemški koncept nacističnih zločincev, in poznamo njegove posledice. Prav tako nam ni neznan vseslovansko-velikorški koncept ruskih carjev, ki ga je v celoti prevzela in temeljito razvila sovjetska birokratska klika. Poznamo oba pojava, posledice, ki se iz njih porajajo, in vzroke njihovih nastankov. Bolj težko pa je ugotoviti, kakšni materialni vzroki bi lahko povzročili, da so podobni, nedemokratični nazori postali tudi ideologija belogardistične agenture v celovski Mohorjevi hiši.

V pojasnilo samo nekaj stavkov, vse iz lista „Tednik-Kronika“ od 12. marca letos. Recimo ta:

„Še v dognedni dobi bo velika dobrota biti pripadnik enega slovanskih ljudstev. Iz svojega nepotvorjenega in preizkušenega pogleda na svet in življenje bodo slovanski narodi zidarji nove Evrope...“

In pozneje:

„Abotno je misliti na to, da bo naša narodna družina na Koroškem v vsem enakopravna z večinskim narodom. Tako visoke npravne potence avstrijski narod ni več zmožen in še najmanj tedaj, če bi prevladal med njimi nazor, ki je načelno nasproten krščanskemu idealizmu...“

Torej, ne samo nacionalistični nazori, pač pa prevzemanje nacističnega, rasističnega, do skrajnosti nečloveškega nauka o narodih, ki imajo visoko npravno potenco, in o onih, ki je nimajo. Ali še bolje rečeno, o narodih, ki so poklicani, da vladajo, in o onih, ki bodo pod tujo oblastjo.

Kot smo že enkrat zapisali, ponavljamo: Vzroki takšnih pojmov niso logični, in težko bi bilo odgovoriti, ali se omejujejo na idejno zmedenost in brezperspektivnost nacionalističnih šovinistov, ali pa imajo kakšno agenturno sorodstvo z današnjimi centralami agresivnega nacionalizma in nasilja.

Naj bo pač tako ali drugače, na bistvu vprašanja se ne bo prav nič izpremenilo. Napredno, demokratično človeštvo, in to je ogromna večina vsega človeštva kot celote in vsakega naroda posebej, bo reševalo vprašanja medsebojnega sodelovanja med narodi na druge, demokratične načine. In za demokratičnost teh načinov bo merodajna predvsem zavest, da so vsi narodi enakovredni, da ima prav vsak neomejeno pravico od obstoja, da ima prav vsak svojo osnovno pravico, da sam odloča o svoji usodi.

Nekoliko manj smešno in na videz znanstveno pobarvano, a v bistvu prav tako reakcionarno, nacionalistično-šovinistično je drugo stališče. Po nekih laži-znanstvenih ugotovitvah je bistvo vsega vprašanja koroških Slovencev borba dveh tujih — sovražnih elementov, med katerimi mirno sodelova-

nje ni mogoče, to je borba med koroškimi Slovenci in med neko enovito, nasilno in tiransko nemško-avstrijsko družbo.

Ali je opravičljivo in pravično, da ne vprašamo, če je znanstveno, posplošiti gotove zgodovinske izkušnje, posplošiti dejstvo, da je po gotovih vprašanih na videz dejansko stala proti nacionalnim interesom koroških Slovencev neka, zopet samo na videz enovita nemška fronta na Koroškem, in to v trenutkih, ko so zunanje-politični momenti takšno skupno fronto omogočali? Ali je mogoče posploševati takšne primere, pa na tej osnovi ugotavljati „resnico“ o sovražni „nemško-avstrijski družbi“? Ali je mogoče, iz naivnosti ali pa z gotovimi nameni, zanikati dejstvo, da takšne strnjene „nemško-avstrijske družbe“ ni, da je ni nikoli bilo, da je sploh biti ne more?

Prav tako kot povsod, tako obstojajo namreč tudi v tej neznanstveni „nemško-avstrijski družbi“ najrazličnejše družbene plasti, in obstojajo skupaj z njimi najrazličnejši življenjski interesi, idejni pogledi in politična stremjenja. Prav tako kot povsod obstojajo v vrstah naroda-soseda, s katerim živimo skupaj, poleg demokratičnih sil tudi sile reakcije in nasilja, poleg delovnega ljudstva grupe izkoriščevalcev, poleg naprednih idej — nosilci zaostalosti. In zaradi tega dejstva ne moremo in ne smemo g'edati v vsej tej raznoliki skupini celote, do katere bomo zavzeli enak odnos. Do delovnih ljudi in demokratičnih sil prav tak kot do izkoriščevalcev in reakcionarjev.

Nacionalisti, ki potrebujejo nedemokratične teorije za opravičevanje svoje nedemokratične politike, bodo poizkušali temu dejstvu ugovarjati z dokazovanjem, da lahko obstojajo v vrstah nemškega ljudstva na Koroškem temeljite razlike v raznih političnih, ali pa gospodarskih vprašanih, da pa je njihov odnos do Slovencev nad temi razlikami, torej, da so si v odnosu do Slovencev enotni. In poizkušali bodo svoje dokazovanje utemeljiti s primeri, ko je slovensko ljudstvo dejansko občutilo takšno enotnost.

Proti vsem takšnim dokazovanjem pa trdimo mi: Da, v gotovih pogojih, ki so imeli pretežno zunanje-politični značaj, je dejansko prihajalo do tega, da so stopila družbena nasprotja v ozadje. Toda družbena nasprotja so stopila v ozadje samo trenutno, a v bistvu so ostala globoka, kot so bila. In če je v takih trenutkih prihajalo do zblizanja na gotovih Slovencev sovražnih stališčih, potem to zblizanje ni pomenilo, da sta se našla dva sorodna elementa, da sta se našli dve sorodni struji oziroma ideji, pač pa vse nekaj drugega. Takšno zblizanje je lahko pomenilo le to, da je en element podlegel drugemu, da je ena ideja prišla pod vpliv druge, v bistvu sovražne ideologije. Na žalost, na škodo nam in demokratičnim nemškim silam.

V resnici pa ostajajo stvarni življenjski interesi posameznih delov nemškega ljudstva v deželi nasprotni. In to ne samo nasprotni v raznih političnih in gospodarskih vprašanih, kot bi to radi dokazali razni nacionalisti, pač pa dejansko nasprotni tudi v odnosu do drugega naroda v deželi, torej do nas koroških Slovencev.

Narodnostni pritisk ni izoliran pojav, pojav sam zase. Narodnostni pritisk, narodnostno zatiranje je samo ena izmed oblik splošnega pritiska proti demokratičnim silam. Jasno je torej, da je zatiranje drugega naroda lahko samo v interesu onih družbenih sil, ki grade svojo oblast na zatiranju delovnega ljudstva sploh, v našem koroškem primeru torej samo v interesu visokih pokroviteljev Tischlerjeve skupine.

Prav zaradi tega, ker predstavlja zatiranje narodnosti samo del splošnega zatiranja delovnih množic in njihovih demokratičnih pravic, pa te množice ne morejo biti zainteresirane na takšnem narodnostnem zatiranju. Nasprotno, njihovi življenjski interesi so nad vse sorodni življenjskim interesom zatirane narodnosti, pa čeprav mogoče spoznanje o tem dejstvu ni dovolj prodrlo v njihovo zavest.

Radi takšnih in teh interesov je torej jasna tudi ugotovitev, da je nacionalni velenemški šovinizem prirodni pojav samo za del, za reakcionarni del nemškega ljudstva na Koroškem, dočim je delovnim množicam kakršen koli šovinizem lahko samo v škodo.

Za celotno politiko slovenskega ljudstva na Koroškem je ta ugotovitev nad vse važna. (Nadaljevanje v prihodnji številki.)

V I. delu sestavka „Koroški Slovenci in nacionalizem“ je nastala tiskovna napaka, ki jo popravljamo. Na drugi strani, v prvi vrstici tretjega odstavka je namesto „prijem“ napačno natisnjeno „primeri“. Stavke se dejansko glasi: „Toda vkljub tej razliki v prijemih je ista zamisel rodila iste sadove.“

Resnica je močnejša kakor „uradne izjave“ v Tedniku

Ni lahka stvar preboleti tako hud udarec, kakršnega je slovensko ljudstvo zadalo kolovodjem tako imenovane Krščanske demokratične stranke v Mohorjevi hiši. Razumljivo je, če so še sedaj vsi omotični in se lovijo za vsako bilko, da bi se obdržali na svojih majavih nogah. Najhuje jih je prizadelo to, da jim skoro nihče ničesar več prav ne verjame po vseh teh dejstvih, ki so drugo za drugim prišla na dan. Kakor zakrknjeni grešniki skušajo vse skupaj trdovratno utajiti in se predajajo abotnemu in otročjemu upanju, da bodo kogarkoli prepričali, če bodo v svoji tedenski kroniki še stokrat ponovili slabo in plehko domislilo o „Brezvestnikarjih“ in „Laži-vestniku“. Ljudje namreč le vsepovsod vprašujejo, zakaj se vendar ne odzovejo javnemu pozivu in zakaj svoje oblatene časti ne gredo braniti tja, kamor jo gre braniti sleherni pošten človek, če mu je bila prizadejana krivica — namreč pred sodišče. No, gospodje, že sami najbolje vedo, zakaj se tega ogibajo kakor hudič križa.

V zadnjem času so si domislili in si rekli:

Steinacher na sodišču

Nekaj dni pred volitvami je socialistični dnevnik „Die Neue Zeit“ objavil daljši članek pod naslovom: „Steinacher potrebuje ÖVP in ÖVP potrebuje Steinacherja“. Članek je vseboval nekaj podatkov o osebnih in političnih zvezah Steinacherja z različnimi velenemškimi, velenemškimi in nacističnimi krogi v Nemčiji, zlasti potem, ko je bil Steinacher kmalu nato, ko se je Hitler leta 1933 polastil oblasti v Nemčiji, postavljen za vodjo Zveze Nemcev v inozemstvu (VDA) s sedežem v Münchenu.

Nekatere navedbe v članku so šle Steinacherju očitno močno na živce, zlasti navedbe o ožjih nacističnih krogih, ki so že leta 1933 razpravljali o umoru bivšega avstrijskega kanclerja Dollfussa in h katerim je po

Ni še preveč dolgo od tega, kar je bivši SA-Standartenführer Steinacher tako pozdravljal nacistične kolone, ko so korakale mimo njega.

navedbi v članku pripadal tudi Steinacher, ter podatki o Steinacherjevi vlogi v času priprav na nacistični puč na Koroškem leta 1934. Zaradi teh navedb je Steinacher vložil tožbo na podlagi tiskovnega zakona.

Pri prvi obravnavi dne 2. t. m. je obtoženi odgovorni urednik „Neue Zeit“ izjavil, da hoče doprinesti dokaz resnice za navedbe v članku in je hkrati predlagal pričo, ki naj jo sodišče zasliši. Pri drugi obravnavi dne 16. t. m., za katero se je zlasti celovški tisk živahno zanimal, je sodišče najprej zaslišalo deželnega tiskovnega referenta pri uradu koroške deželne vlade Helmuta Hütterja, ki je kot priča potrdil, da je bil članek napisan na podlagi njegovih informacij, ki temeljijo na njegovih opazovanjih iz časa njegovega novinarskega udejstvovanja za demokratično časopisje v Münchenu. Navedel je tudi nekaj zanimivih podrobnosti o proslulem zborovanju VDA leta 1933, ki so ga prvotno namerali prirediti v Celovcu, a so ga zaradi prepovedi preložili tik za avstrijsko mejo v Passau. Na tem zborovanju je po izpovedi priče govoril tudi Steinacher, vsebina vseh govorov pa je bila za avstrijsko čuteče ljudi neznanostna. Že takrat, je dejal Hütter, je novinar Heiss, ki je spadal v ožji krog Steinacherja, govoril o umoru Dollfussa in tudi skupina pripadnikov organizacije „Oberland“, ki

kaj si bomo sami belili glave in se prali pred javnostjo, ko pa nam itak nihče ničesar več ne verjame. Res, da na pomoč Steinacherja in njegovih „vindišarjev“ ne moremo dosti računati, ker so z nami vred zašli v hude škrpice, toda dva zvesta zaveznika sta nam pa le še ostala: bela garda v Trstu in pa Kadras pri nemškem ordinariatu v Celovcu.

In so naprosili belogardistično družčino v Trstu, naj v svojem listu „Demokracija“ natisne članek in naj v njem najprej obljajajo in opsujejo „komunistično Demokratično fronto“, nato pa naj napišejo pohvalo, „da je Krščanska demokratična stranka pod vodstvom dr. Tischlerja rešila slovensko čast“. In še milo prošnjo so dodali, da je to zelo nujno, ker nekaj takega krvavo potrebujejo za ponatis v svojem emigrantskem listu „Naš tednik—Kronika“. Tržaški belogardisti so radevolje ustregli, v Tedniku pa so lahko mirne duše zapisali, da je to mnenje „tržaških Slovencev“, v tistem upanju seve, da bo kak nepoučen bralec le morda nasedel prevari.

In še celovški ordinariat jim je v stiski

končno le usmiljeno segel pod pazduho. Po štirih dolgih tednih jim je „poslal uradno izjavo“ — če je sploh kaj resnice na tem kar so natisnili v Tedniku.

„Nikdar se ni razgovarjal škofijski ordinariat z dr. Tischlerjem in z ing. Murijem“, je čisto odveč zapisano pod 1. točko te „uradne izjave“. Mi vsekakor tega nismo nikdar trdili in tudi nikdar v Vestniku zapisali. Trdili in zapisali smo samo to, kar smo z lastnimi očmi videli: da sta šla dr. Tischler in emigrant ing. Muri v soboto, dne 7. 2. 1953 ob 15.40 uri v Gurkerhaus in da je bila naslednji dan prebrana s prižnic okrožnica, s katero je škof pozval slovenske vernike, naj se ne udeležijo pevskega koncerta slovenskih katoliških duhovnikov.

O razgovoru s celovškim škofom so duhovniki iz Slovenije javnost sami obvestili. Če ordinariat sedaj v „uradni izjavi“ prikazuje potek drugače, je to stvar njegove in Tednikove „krščanske resnicoljubnosti“. Za nas in za naše ljudstvo, zlasti pa za vse one stotine Slovencev na Koroškem, ki so imeli priložnost videti, spoznati in poslušati duhovnike iz Slovenije, je merodajno le to, kar so nam povedali in zapisali ti slovenski duhovniki sami, ne pa to, kar sedaj po štirih tednih trdi Kadrasov nemški ordinariat v „uradni izjavi“.

Le na najbolj očitno laž v Tedniku bi posebej opozorili, namreč na trditve v „uradni izjavi“ da slovenski duhovniki „dovoljenja za maševanje niso dobili, tudi ne za one kraje krške škofije, kjer ne prebivajo Slovenci“. Resnica pa je in ostane seve to, kar so povedali tozadevno slovenski duhovniki in kar je zapisal tudi Slovenski vestnik. Resnica je namreč, da je vseh 21 katoliških duhovnikov iz Slovenije dne 10. 2. t. l. obiskalo Gospo Sveto, da so v tamošnji cerkvi tudi vsi z dovoljenjem maševali prav tako, kakor so naslednjega dne maševali deloma v cerkvi pri Elizabetinkah tik poleg škofijskega dvorca, deloma pa v drugih celovških cerkvah. To in samo to je resnica ne glede na to, če jo skuša sedaj po 4 tednih „uradna izjava“ v Tedniku-Kroniki lažljivo zavijati.

Ze vedno smo trdili, da obstoje med Mohorjevo hišo in celovškim ordinariatom ter belogardistično emigracijo tesne vezi, vezi, ki so skovane na skupnem sovražstvu do Slovenije in celo do katoliških slovenskih duhovnikov. Končno so te vezi sedaj v Tedniku-Kroniki sami jasno razkrili, kar bo samo koristilo, seveda ne njim, pač pa vsem, ki tega doslej še niso mogli verjeti.

Naše misli k modrovanjem gospoda dr. Mayrhoferja

(Nadaljevanje s I. strani)

cijo, za katero je članek na videz tako v skrbeh.

Naše stvarno mnenje k demagoškimi izvajanjem novopečenega velikovškega OeVP-jevskega poslanca pa je naslednje:

Južna Koroška je obmejna dežela, v kateri živita drug poleg drugega dva naroda. Slovenci živimo tukaj stoletja in nismo nikakor tuji na tej zemlji. To dejstvo mora predvsem šolski zakon upoštevati in v tem smislu predvideti za ta del dežele posebno ureditev. Nismo nikaki nacionalisti, še manj šovinisti, če zahtevamo v šoli enakopravno upoštevanje slovenskega jezika. To zahtevamo od zakona, pa tudi od izvajalcev zakona — od učiteljev!

Znak zelo pomanjkljivega znanja zgodovine ali pa velike mere predrznosti je, če dr. Mayrhofer koroškimi učiteljem izraža zahvalo, da so preprečevali nacionalizem, ko je vendar vsakomur znano, da so prav učitelji bili nosilci in poborniki nacionalnega šovinizma v južnem predelu dežele. „Schulverein“, „Südmark“, „Kärntner Heimatbund“ in podobna šovinistična društva so vsepovsod bila torišče in bojišče učiteljev. Komaj minula nacistična doba je potrdila že obstoječe dejansko stanje v učiteljskih vrstah. Zato je najmanj nerazumljiva trditev g. Mayrhoferja, da „učitelji dnevno branijo Avstrijo“, v kolikor ne zamenja pisec Avstrije z nemštvom sploh. Če pa je poslanik uvodničar s to „obrambo Avstrije“ hotel našemu ljudstvu podtikati protidržavno miselnost, proti takemu zlobnemu podtikanju odločno ugovarjamo. To je bolestan domišljija koroških šovinistov, ki od nekdanj onemogoča pravično in zadovoljivo ureditev šolskega vprašanja.

Da še enkrat poudarimo: južni del Koro-

ške je obmejna pokrajina, v kateri živi skozi stoletja slovensko ljudstvo. Zato je potrebna za ta del dežele posebna šolska ureditev. Ta posebnost ni znak vzgoje posebne vrste Avstrijev, temveč samo po sebi razumljiva nujnost, ki upošteva, da imajo pač tudi koroški Slovenci pravico do pouka v svojem materinskem jeziku. G. dr. Mayrhofer in njemu podobni naj se končno zavedajo, da so minuli časi, ko je gospoda mislila, da ni treba poznati jezika svojih podložnikov češ „Bauer, ich verstehe deine Sprache nicht!“ Ta zastarela miselnost ni in niti ne bo dovedla do preproste pomiritve v deželi, temveč bo mir šele, ko si bosta naroda-soseda v deželi enakopravna podala roke. Do tega pa ne bo prišlo z obujanjem „obrambnih junakov“ in „obrambnih bojev“, še manj z bolestim propagiranjem landmannschaftovskega „Kärntner Anzuga“, temveč le s skupnim prizadevanjem za čim bolj zadovoljivo rešitev nepotrebnih spornih narodnih vprašanj. Barva koroške zemlje je taka, kakor barva vsake druge zemlje in barva koroških dreves prav tako zelena kakor so drevesa povsod zelena. Koroška zemlja pa je obmejna zemlja na križišču dveh, morda celo treh kultur in narodov skozi stoletja in v njej živita dva naroda! Le v polni enakopravnosti obeh sta z jamčena mir in sreča za deželo! Pot s „Kärntner Anzugom“ in z velikovškim hujskanjem proti sedanji šolski ureditvi ni in ne more biti pot do miru in sreče!

Odnos do našega šolskega vprašanja je brez dvoma merilo demokratičnosti posameznika na Koroškem! G. Mayrhofer, le eno drži: stoletja rastejo na Koroškem hrasti in lipe in s tem dejstvom se je treba sprijazniti! Nikdar pa ne bomo dopustili, da bi še naprej veljala stara pesem: „Korotan je čuden svet, še lipa ima hrastov cvet“.

Spet vihra glede cene mleka

Z odredbo z dne 14. julija 1951 so določili za liter navadnega konzumnega mleka ceno od 2.04 šilingov. „Fond za gospodarstvo z mlekom“ (Milchwirtschaftsfond) oz. njen predsednik minister na r. Kraus je sklenil, da bo dal s 16. marcom v promet za 1/2 % mastnejše mleko, torej mleko s 3,5 % tolsče in sicer za ceno, ki naj bi bila pri litru povišana za 12 grošev, torej za ceno 2.16 šilingov. S tem, da bi mlekarne nudile za 1/2 % mastnejše mleko, so hoteli predvsem razbremeniti trg masla oz. prepričati naraščajočo proizvodnjo masla, katerega spričo okusne margarine, ki se je v zadnjem času pojavila, ni mogoče vnočiti v željeni meri.

Proti temu ukrepu je nastopilo notranje ministrstvo in ugotovilo, da fond za gospodarstvo z mlekom ne more samovoljno spreminjati cene mleka. Bivši minister Kraus je kot predsednik tega fonda ugovarjal, da o kršitvi zakona o ureditvi cen ne more biti govora, kajti ta zakon predvideva kazenske ukrepe le za prekrške obstoječih navedb glede cen. Notranje ministrstvo tega stališča ne deli in je pozvalo vse urade deželnih vlad, naj takoj z vsoto strogostjo nastopajo proti vsakemu povišanju cen ne glede na ugled prizadetih oseb, kajti vsako povišanje dosedanjih cen je smatrati za nedopustno. Leta 1951 izvršena ureditev — tako je podarilo notranje ministrstvo — je bila sklenjena pod izrecnim pogojem, da je, čim bo odpadlo pomanjkanje masla, mleko staviti v promet za določeno konzumno ceno z normalno količino 3,5 % tolsče.

Hranilnica in posojilnica Št. Janž v Rožu registrirana zadruga z neomejenim jamstvom

Vabilo

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

ki se vrši v nedeljo, dne 29. marca 1953, ob 3. uri popoldne v zadrugi pisarni pri Tišlarju v St. Janžu v R.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Poročilo upravnega odbora;
3. Poročilo nadzorstva;
4. Pregled in odobritev računskega zaključka za leto 1952;
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

upravni odbor.

Opomba: V slučaju nesklepčnosti občnega zbora se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki sklepa brez ozira na število zastopanih deležev. (§ 31 zadr. pravil.)

Izgleda, da v tem boju za cene mleka gre spričo težkoč pri sestavi nove vlade predvsem tudi za prestiž posameznih političnih strank in da gre OeVP-jevskim poglavarjem za to, da zopet enkrat naščujejo kmete proti delavcem, s tem pa vsaj nekoliko zabrišejo polomijo, ki so jo povzročili z ureditvijo agrarnih cen za produkte v lanskem poletju. Ob nekoliko resnejši presoji tega manevra pa tudi spoznamo, da gre pravzaprav samo za to, kako bi fond za gospodarstvo z mlekom (in mlekarne) prišla do večjih presežkov denarja, ki bi jih lahko dajal — kakor pred kratkim — za nagrade nadpovprečnim dobaviteljem mleka. Vemo, da so kmetje, katerih krave dajejo po 3000 in več litrov mleka (in zaradi tega lahko oddajo mlekarne po 2000 in več litrov mleka letno po kravi),

prejemali nagrade v krmilih in v tisočih šilingov. Vemo pa tudi, da je za take kmete proizvodnja mleka pri dosedanji ceni dobičkanosna, medtem ko tisti kmetje, ki imajo — po svoji krivdi ali pa tudi ne — krave z manj kot 2000 litrov molznosti ne krijejo niti stroškov produkcije. Razumemo njihove zahteve po višji ceni za mleko, kakor razumemo tudi, da je za večino konzumentov že sedanja cena mleka nevzdržna.

Ali bi dobil kmet z nameranim povišanjem cene konzumnega mleka za svoje mleko več kakor doslej, iz vsega, kar se okoli tega problema govori, bi presodili, da ne bo dobil, ker se mleko plačuje po odstotkih tolsče.

Kmet dobi svojo mleko enako plačano in sicer je njegova osnovna cena za kg 0,3685 šil., enoto tolsče (%) pa dobi plačano z

0,3375 šil., tako da dobi 3,5 % mleko plačano po 1,556 šil. za kg. Če pa ima mleko samo 3 % tolsče, pa ga dobi plačano po 1,381 šil., 4 % mleko pa 1,726 šil. za kg. Mlekarne računa svoje manipulacijske stroške povprečno z 65 groši na kg, ker prodaja konzumentu 3 % mleko po 2,04 šil. Če more te stroške znižati, je njen dobiček oz. dobiček fonda toliko večji.

Svoje stroške bi pa z oddajo konzumnega mleka višje tolsčobnosti mlekarne samo znižale, ker jim odpadejo stroški posnemanja in predelave smetane v maslo.

Kar — skoraj periodično — počenja OeVP okoli problema „mleko“ je zavestno zavražanje kmečkega ljudstva izrecno za koristi veleposestnikov in svojih gospodarskih postojank mlekarne in fonda. V korist povprečnega kmečkega producenta bo, če bodo kmetijsko ministrstvo, fond in mlekarne končno pričele s svojimi obilnimi sredstvi pospeševati mlečno proizvodnjo na kmečkih gospodarstvih, ki še ne dosegaajo letne produkcije 2500 litrov mleka za kravo. Zato so kot interesna predstavništva kmetov, ki razpolagajo — kakor vidimo — z znatnimi gmotnimi sredstvi, v prvi vrsti poklicana in dolžna. To bi bilo v korist vseh producentov mleka, ne pa samo ozkim strankarskim interesom.

Podpovprečne molznosti nikoli ne more zboljšati povprečna cena mleka, temveč jo edino zboljša pomoč kmetom za dovolj dobre krave in za privzgojo dobrih molznih lastnosti živali. O tem pa OeVP-jevski agrarci nočejo nič slišati.

Nekaj besed o pliberškem sejmu

Svoje tržne pravice z blagovnim in živinjskim sejmom izvajajo v Pliberku petkrat na leto, med katerimi je letni sejem na travniku, ki je vsako leto v začetku septembra, že od nekdaj daleč na okoli znan in privabi tudi največ obiskovalcev.

Zadnji sejem, kakor ga imenujejo sredpostni, pa je bil ob prekrasnem pomladanskem vremenu minuli ponedeljek.

Ljudi je bilo na sejmju dosti in če bi bila kupna moč takšna, kakor so različne potrebe, ki bi jih lahko krili iz razstavljenih predmetov na številnih stojnicah domačih in tujih trgovcev, ki so ponujali vse mogoče predmete: obleke, čevlje, klobuke, perilo in nešteto drugih drobnarij, bi bili prodajalci lahko veseli tržnega uspeha. Toda množica je bila le bolj gledalec razstavljenih predmetov in je bila kupčija le mlačna ter so prodajalci proti večeru ugotavljali, da so komaj krili svoje rezije. Opaziti si mogel tudi nekatere izdelke domače obrti domačih proizvajalcev, kakor jerbare, škafe, grablje, vile, coklje in drugo. Domača obrt je še vedno za podjetne znaten postranski zaslužek.

Po dolgem času, ko je bil prigon živine na trg prej zaradi nevarnosti okuženja prepovedan, so na ta sejem mogli kmetje postaviti tudi živino. Tudi kupci za živino so se našli in sklenjenih je bilo nekaj kupčij po dokaj zmernih cenah, saj so kmetje zaradi pomanjkanja krme prisiljeni zmanjšati stanje živine.

Prav lep obisk kupcev in zanimancev za semenje, umetna gnojila, krmila in drugo je mogla zaznamovati tudi Kmečka gospodarska zadruga.

V splošnem torej na minulem pliberškem sejmju tržnih uspehov ni bilo veliko. Ljudje

so dan porabili le bolj za sprehanje po trgu in medsebojne razgovore. Kadar pa pridejo ljudje skupaj, se radi podajo v gostilno, ker za konzum pijače in jedil se še najde kakšen šiling in brez dvoma so tudi ta dan gostilničarji, posebno oni na trgu, najboljše odrezali.

Prosvetni vestnik

Brnčani pridno delajo

Brnška igralska skupina je poznana. Po vojni, posebno pa v zadnjih letih, je pripravila več lepih gledaliških komadov, kakor: „Vrtinec“, „Kadar se utrga oblak“, „Peg, srček moj“, „Miklovo Zalo“ itd., da ne govorimo o lepem številu del, ki so jih Brnčani izvajali še prej.

Odlika te gledališke skupine je predvsem v tem, da stvari sorazmerno dobro in resno pripravlja. Njih cilj ni samo v številu novih predstav, pač pa tudi v kvaliteti. Tu se ne gre samo za pet ali osem vaj in stvar je že na odru kot to delajo ponekod, pri njih je treba sistematične vaje, resnega in vztrajnega dela predno gre stvar na oder. Igralcem se to tudi pozna. Dekleta in fantje, ki že dalj časa igrajo, imajo že lepo izgovorjavo, v svojem ponašanju so bolj inteligentni in sproščeni. Tovarišica Slavica in Majda kakor tudi tov. Kepold, ki je pred časom delal s to skupino, so znali to privzgojiti. Poleg tega so Brnčani še skoraj vsi dobri pevci ter se tudi vadijo za centralni nastop. Tov. Gobec jih je že tudi parkrat obiskal.

In letos? Z vso skrbnostjo pripravljajo obnovljeno Bučarjevo spevoigro „Studentje smo“. Zberejo se trikrat na teden in pridno vadijo. Enkrat v tednu jih najdeš ob klavirju, kjer vadi z njimi pevke vložke tov. Ferdinanda, drugič so spet pri igralski vaji. Pri njih je vedno veselo razpoloženje. Med stari igralci kakor so Rozi, Milenka, Slavica, Toni, Slavko, Hanzi in drugi, najdeš spet novih, mladih obrazov: Marijo, Sepija, Lojza in še več fantov, ki so skoraj vsi dobri pevci. Seveda jim dela književni jezik še preglavice a se pri vajah zelo potrdujijo.

Kljub temu, da že polagamo začenjajo spomladanska dela v gozdu in okoli hiše, so vestni in pri vajah še kar točni. Zavedajo se tudi tega, da je postavljanje na oder tudi najmanjše vloge za uspeh celotne igre zelo važna, ker ni dovolj samo, da na odru spregovorijo predpisane stavke, ampak je potrebno, da vsak igralec tudi nekaj igra, če nima za govoriti. In to je za naše podeželske odre zelo važno. Na ta način pa se mlad igralec tudi uvaja v večje vloge, ki jih bo kasneje ob takih pripravah gotovo dobro izpeljal.

Blaž Singer:

Problemi pri mehanizaciji našega kmetijstva

(I. nadaljevanje)

Predno nadaljujemo, še par besedi k delu na kmetiji in k problemu delovne sile na kmetiji.

Kmečko delo je pravzaprav en krog samih transportov. Sestoji iz prenašanja, prekladanja, obračanja in prevažanja. Mi samo dovajamo surovine, oskrbujemo in strežemo našim „strojem“ — zemlji in živini — da morejo le-ti proizvajati in donošati koristi za naše delo in življenje.

Preudarimo in preračunajmo enkrat, koliko transportov je treba n. pr. napraviti predno pridemo potom gnoja kot produkta živine spet do mleka: skladiščenje gnoja, vožnja na njivo, trošenje gnoja, brananje, setev, košnja, sušenje, spravljanje v skedenj, rezanje, krmiljenje — vse sami transporti.

Spočetka je vsa ta dela opravljal človek — seveda bolj primitivno in površno kot danes. Pozneje šele se je poslužil pri delu tudi živali in zato izumil naprave kakor voz, plug, brane, itd. Okoli 6000 let se človek poslužuje pri delu konja in vola in skuša predvsem prvega uporabljati za čedalje več opravil na kmetiji.

Proti koncu 19. stoletja je tudi kmetovalec prostornih ravnin pričel nadomeščati konja in vola s parnim strojem, kateri pa je imel v kmetijstvu le kratko veljavo. Kmalu mu je sledil motor in sedaj smo v času, ko mu tudi na povprečnih kmetijah konj ne more več kljubovati.

Tak razvoj ne pospešuje samo industrija. Tudi ga ne povzročajo komodnost, izobilje in zapravljenost kmečkih ljudi. Ta razvoj je v prvi vrsti stvar gospodarskega računa kmetije same, pa če se gospodar tega zaveda ali ne, ki zahteva vedno novih prijemov predvsem za olajšanje in pocenitev dela ter povečanje produkcije. Na Koroškem je pred 50 leti moral en kmečki človek na leto obdelati 1,3 ha zemlje, med 1930 in 1939 2,75 ha, danes pa mora obdelati že 5 ha in poleg tega še oskrbeti in negovati 5 ha gozda. Proces odhajanja človeške delovne sile iz vasi v druge poklice pa gre naprej. Kdo nadomesti človeka? Stroj ga nadomesti in ga mora nadomestiti tudi na naši vasi, drugače bo po nas.

Človek je najdražja delovna sila

Vsepovsod varčujejo človeško delovno silo in se poslužujejo naprav, ki za človeka delajo. Poglejmo na žago, v tovarno, v mlin itd., in primerjajmo, kako se je delo odvijalo še pred 30 leti in kako se odvija danes. Primerjajmo stavbe z gladkimi stenami in nizkimi notranjimi prostori, kakršne postavljajo danes, z onimi pred 1000 leti z visokimi dvoranami in občudovanja vrednimi okrasi. Zakaj vse to? Tako delo bi danes nihče ne mogel več plačati.

Vzemimo iz naše kmečke prakse za primer vzdelovanja krompirja in pogledimo stroške dela pri povprečnih delovnih normah. Če bi še hotel od sajenja do izkopavanja krompir-

ja opraviti vse delo z roko, bi se na ha pokazali naslednji stroški:

Ročno delo bi zahtevalo 455 delovnih ur ali 45 1/2 delovnih dni po 40 šil. (z vračunano hrano) . . . . . 1.820.—
vprežno delo pri oranju in brananju 30 ur ali 3 delovne dni (s parom konj) po 150 šil. . . . . 450.—
Skupno . . . . . 2.270.—

Danes večina naših kmetovalcev sadi v potegnjene brazde ter poleg oranja, brananja in izkopavanja tudi zasipa, okopuje in osipa z enovrstnim okopalnikom in osipalnikom. S tem so se stroški dela na ha znižali, kakor sledi:

a) vprežna dela:
oranje in brananje (s parom konj) 3 dni . . . . . 450.—
saditev in izkopavanje z oralom (s parom konj) 11 ur . . . . . 165.—
okopavanje in osipanje (z enim konjem) 15 ur . . . . . 150.—
b) ostalo ročno delo 170 ur ali 17 delovnih dni . . . . . 680.—
Skupno . . . . . 1.435.—

Ogrodnik (Vielfachgerät) za dve vrsti ter izkopalnik pa, kakor vidimo spodaj, delo še nadalje pocenita. Ob uporabi nas stane delo le še:

a) vprežno delo:
oranje in brananje (s parom konj) 3 dni . . . . . 450.—
saditev, okopavanje in osipanje (z enim konjem) 12 ur . . . . . 120.—
izkopavanje (s parom konj) 6 ur . . . . . 90.—
b) ostalo ročno delo skupno 146 ur ali 14,6 del. dni . . . . . 584.—
Skupno . . . . . 1.244.—

S pomočjo ogrodnika znižamo stroške produkcije na ha za okroglo 200.— šil. Kompletni ogrodnik stane danes okoli 4.500 šil.,

doba uporabljivosti je določena na 20 let. Če se ga torej poslužujemo samo pri krompirju, se nam v tem času pri I ha letne površine nakup skoraj obrestuje. Uporabljamo ga vendar lahko pri vseh okopavinah. Po drugi strani pa nam vsled enakomerne saditve pomaga varčevati s semenjem, s tem pa vsled pravočasne obdelave nasadov tudi povečati pridelek.

Iz tega sledi, da nam stroške nakupa že v par letih povrne.

Skrbni bralec teh zadnjih vrstic bo že sam prišel na to, da so pri izbiri vrste stroja za olajšanje dela in nadomestitev manjkajoče človeške delovne sile glede na vrsto stroja že v splošnem odločilnega pomena še naslednja vprašanja:

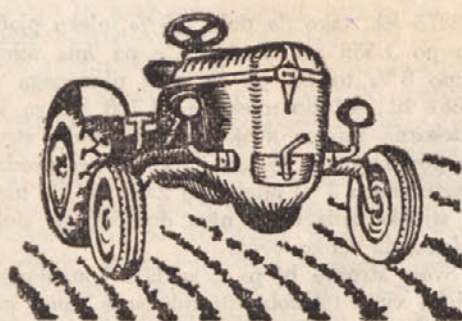
1. Ali ni mogoče brez stroja dela pravočasno opraviti?
2. Ali stroj zboljša kakovost dela?
3. Ali stroj pomaga varčevati na produkcijskih vrednotah (seme, gnojila, hranilne snovi)?
4. Ali in v kolikor stroj poceni produkcijo kmetije?
5. Ali stroj omogoči povečanje produkcije na kmetiji?

Presodimo glede teh pogojev poleg ogrodnika še naslednje stroje in orodje: mrežna brana, gnojnična črpalka, sejalnica, trosilnik umetnih gnojil, kosilnica, obračalnik, zgrabljajnik, mlatilnica, sadna stiskalnica, traktor, snopoveznik, škropilnica, sušilne naprave za seno.

Kmetovalci, povejte in napišite svoje mnenje!

(Se nadaljuje.)

Upravičila

NAPREDNIH GOSPODARJEV

Priprava zemlje za setev jarih žit

Odločilno vpliva na višino pridelka jarih šestokrat obdelovanje in priprava zemlje za setev. Napake, katere izvršimo pri pomladanskem obdelovanju oziroma obratovanja zemlje tudi najzgodnejše gnojenje ne more popraviti.

Prva naša skrb na njivi, čim izgine sneg mora biti, da ohranimo godnost, naravno rodovitnost, in v suhih legah tudi vlažnost zemlje. Zato bi pač morali v suhih legah prašiti in preoravati za jarine po možnosti že v jeseni. Vsako pomladansko, predvsem **pregloboko** izvršeno preoravanje je v škodo godnosti in primerne vlažnosti. Vendar mogoče vreme in pomankanje časa ni dopuščalo v vseh naših suhih legah izvršiti že jesensko oz. zimsko praho.

Cilj vsega našega pomladanskega obdelovanja zemlje za jarine mora biti, da nikakor ne preoravamo oz. rahljamo **pregloboko**. Seme naj bi po setvi ležalo na zmerno trdi prstni plasti ter bi ga na to pokrili plitko z rahlim slojem prsti. Na ta način bi dobivalo seme zadosti vlage od spodaj in zadosti zraka od zgoraj. Oves naj pride 2,5 do 6 cm, ječmen in pšenica 2 od 5 cm in jara rž 1,5 do 3,5 cm v zemljo.

Oves ljubi sicer kakor rž vlečano zemljo, vendar prenese on zgodnjo svežo pomladansko brazdo od vseh jarih še najbolje. Le-ta naj bo vendar čista in ozka. V tem primeru zaradi boljše strnjivosti zemlje po setvi tudi lahko valjamo.

Ječmen zahteva vendar po vrtnarsko obdelano zemljo. Potrebni grudčasti zlog prsti dosežemo če nismo prašili že v jeseni le s primerno plitkim in „v suhem“ izvršenim pomladanskim oranjem.

Vigredne cene semenja

Kmetijska zbornica je pred kratkim razglasila, da bo nakup vigrednega semenja podprla iz sredstev Marshallovega plana. Po tem razglasu bo znašala podpora na kg za žitno seme

50 gr. za original in

25 gr. za prvo razmnožitev;

pri krompirju bo znašala podpora 20 gr. Za te zneske bodo cene že s strani dobaviteljev znižane, ker je tako obračun s Kmetijsko zbornico bolj enostaven.

Na splošno lahko vsak kmet dobi 150 kg semenskega žita in 1500 kg semenskega krompirja po znižani ceni. Večji kmetje vendar dobijo samo 1/3 pridelovalne površine dotičnega žita ali krompirja po znižani ceni. Večje množine je treba plačati po polni ceni. Da bo kmetovalec deležen znižane cene, se mora pri nakupu semenja vpisati v ta namen pri vsakem dobavitelju ležeči seznam.

Seme vigrednih žit bo potemtakem stalo (po kg):

jari ječmen	polna cena	znižana cena
in pšenica		
original	3.80	3.30
1. razmnožitev	3.40	3.15
jari oves		
original	2.95	2.45
1. razmnožitev	2.45	2.35

Za semenski krompir cene niso točno določene; pričakovati pa je, da bo znižana cena originalnega semenja jedilnega krompirja znašala okoli 1.65 do 1.90, krmnega oz. industrijskega (Ackersegen) pa okoli 1.20 šil. za kg.

Kar tiče sort, bodo v prvi vrsti na razpolago:

jari ječmen: Heines Heisa, Kneifel Vollkorn in Flämingstreue;

jari oves: Austria Weiss (Janetzki) in Endres Weiss;

jara pšenica: Janetzki's Jabo;

jara rž: Mühlviertler Sommerroggen;

krompir: Voran, Ackersegen in Böhm's Allerfrüheste gelbe.

Zaradi ugodne cene svetujemo, da se vsak kmetovalec odloči za originalno seme.

Jara rž in pšenica sta vendar v pogledu vlečanosti zemlje najboljše. Često-krat bo preudariti, če ne bo za njiju kazalo oranje spomladi sploh opustiti in se zadovoljiti z **ostrim branjem**.

Kjer smo vendar za jarine že v jeseni prašili, bo prvo delo (čim odide sneg) na njivi to, da gremo čez njivo z njivsko vlečo. Ona izvrši dve nalogi. Prvič pospeši osušitev zemlje, drugič vzpodbudi semenski plevel h kalitvi, katerega potem v presledkih kakih 8 dni z branjem uničujemo. Cilj modernega obdelovanja zemlje je, da semenski plevel z branjem uničimo že pred setvijo in po setvi pred vznikom žitnih rastlin z branjem „na slepo“. Proti plevelu, ki se širi s koreninami (pirnica itd.) naravno ni druge pomoči kot peresni kultivator ali poznejša zaseta z gosto krmno mešanico.

Spričo kratke dobe, ki stoji rasti jaram na razpolago, je čas setve zaradi izrabe zimske vlage in zaradi potrebnega razvoja rastlin že pred napadom po žitnih mušicah odločilnega pomena. Povsem napačno je mnenje, da poznejše sejana jarina pač potem toliko hitreje raste. Je resnica, da pozno sejana jarina v rasti in v zunanem

videzu dohiti zgodaj sejan posevek. Toda v pridelku zrnja obstoja izredno velika razlika med zgodaj in pozno sejano jarino. V znani semenogojski postaji Landsberg so v večletnih poizkusih ugotovili, da so dale v obdobjih po 14 dni, torej v začetku, sredi in konec aprila sejane jarine, naslednje pridelke zrnja:

ječmen 34,4, 32,7 in 25,2 meterskih stotov,
pšenica 30,9, 25,3 in 19,2 meterskih stotov,
oves 38,5, 29,8 in 19,5 meterskih stotov.

Leta 1949, v katerem je bilo s setvijo mogoče začeti že zelo zgodaj, pa je pokazala v različnem času izvršena setev ovs posebno očitno razliko in je dal oves sejan 15. marca 49,9 met. stotov, sejan 31. marca 37,5 met. stotov, sejan 15. aprila 27,9 met. stotov in sejan 30. aprila le 16,4 met. stotov pridelka.

Iz preje navedenih znanstveno izvršenih poizkusov sledi, da je spomladi najpreje sejati oves. Takoj za njim pa jara rž ter pšenico.

Poznejšo setev še najbolje prenese ječmen. Naravno je tudi s setvijo ovs vsekakor tako dolgo čakati, da zemlja ne maže več.

Vernik.

Prva pomoč ozimnim žitom

1. Pomoč proti izzimljenju

Mnogi gospodarji so v skrbeh, kaj bo z ozimninami (ržjo in pšenico) v letošnji pomladi, ker je v prisojnih legah sneg zgodaj skopnel in se je zemlja po dnevi otalila, ponoči pa je posevek prizidignil mráz ter potrgal občutljive koreninice. V tem primeru pač nekoliko pomaga samo valjanje in morebiti pozneje, po ustaljenju toplotnosti, tudi dušično gnojilo.

Kjer bi sneg predolgo ne skopnel, se priporoča po snegu potrositi (kakor so že v starih časih trosili pepel) predvsem fosforna gnojila ali apno, če ta že nismo zorali v jeseni. Posebne previdnosti pa je treba pri trošenju kalijeve soli po snegu. O tem bi zamogel marsikaj povedati tov. Kramer iz Holbič. Kalijevo sol smemo trositi ozimninam na sneg le, če je sneg še primerno visok, ne tik pred kopnenjem in ne v prevlečki množini. Na 1 ha od 100 do 150 kg. Kalijeve in fosforna umet. gnojila pred trošenjem naravno mešamo! Mimogrede povedano, pa je najbolje, da damo fosfor in sicer superfosfat in kalijevo sol (če to nismo trosili v jeseni) zgodaj spomladi na suhe rastline ob suhem vremenu. Kalijeve sol je jedka.

Kjer bi vigred ležal še previsok sneg obstoja nevarnost, da se rastline pod snegom zadušijo. Posebno tam, kjer se na snegu napravi ledena skorja. Zadušenje preprečimo, če ledeno skorjo zrahljamo z ostrim branjem ali pa, če jo zgazimo z živino. Če sneg ni višji kot tretjino metra, koristi tudi vožnja s praznim vozom po snegu. Če je vendar snežna odeja višja, napravimo z ostrvami luknje v snegu in s tem vzpostavimo neposredno kroženje zraka v zemlji.

Proti snežni plesni, ki spomladi tako pogosto izpije naše posevke rži, je sedaj odpomoč prav težka. V jeseni bi razvoj te bolezni zamogli znatno, mogoče tudi docela odvrniti s „pajcanjem“. Sedaj spomladi zamoremo ublažiti posledice snežne plesni le a) s trosenjem pepela po snežni oddeji (kjer bi predolgo ležal sneg!), b) s tem, da poskrbimo za hiter odtok snežnice.

c) s 50 do 100 kg neoljenega apnenega dušika ali (zaradi okrepitev) enake količine nitramonkala,

č) z rahlim vlačanjem z lahko navadno brano ali tmjevo brano.

Vernik.

(Se nadaljuje)

Da se sedanji polom v naši živinoreji letos ne bo ponovil

Lanska suša je naši živinoreji in našemu gospodarskemu računu hudo prizadela. Travniki so proti suši najmanj odporni. Ze pri manjši suši je izguba na hranilnih snoveh skoraj nenadomestljiva in položaj v hlevu čez zimo za gospodarski račun strahoten. Edini izhod najdemo v povečanju pridelovanja krmnih rastlin na polju: Dve- do triletne deteljno-travnne mešanice, silaža in pesa — to je parola časa za rentabilno živinoreje, s tem pa tudi za rentabilno naše kmetovanje — je potreba za obstoj naših kmetij.

Zapomni: Kjer suša tepe te, ne zaupaj preveč v travnike, sej mirne duše in pogumno več za njivsko krmo. (V prihodnji številki pričnemo razpravljanje k vprašanju pridelovanja njivske krme.)

Kaj bomo delali ...

... v sadovnjaku

Da se v bodoče obvarujemo škode po voluharju, si takoj kupimo pasti za lovljenje voluharja. Ker so te pasti preproste, je cena malenkostna. Z lovom voluharjev začnemo, predno dobijo mladi zarod, ker bomo s tem zabranili njihovo razmnožitev.

Kako lovimo voluharja? Voluhar ne prenese prepaha v rovu. Zato mu napravimo luknjo v rov. Če je v rovu voluhar, bo kmalu prišel, najbrže že v teku ene ure, da zadela luknjo in s tem zabrani prepah. Zadelana luknja je torej znamenje, da voluhar rova še ni zapustil.

V tak rov nastavimo past. Ker ima voluhar dober „nos“, moramo pred nastavljanjem pasti roke odrgniti s prstjo. Drugače se bo pasti ogibal. Luknjo, kjer smo v rov nastavili past, je treba seveda pokriti. Past moramo tudi pritrditi s špago in klinom, ker se drugače lahko zgodi, da nam katera mesožerna žival pride po ulovljenega voluharja in ga odnese s pastjo vred.

Sadjarji! Je vam li zajec oglodal letošnjo zimo sadna drevesca. Zajci so imeli celo letošnjo zimo lepo priliko in so skoraj vsako noč hodili iskat hrane na deblih mladih sadnih drevesc. Snega ni bilo veliko in za novim snegom se je vedno pojavila toliko močna skorja, da je zajec vsaj za silo dežala. Dosti oglodanih drevesc še lahko rešimo. Kako neki? Če je drevesce še tanko, tedaj res večinoma ni več upanja, da bi ga rešili, posebno ne za sadjarje, ki se pri sajenju niso ravnali po nasvetu, naj sadijo drevesce tik ob drevesnem kolu. Kdor se je ravnal po tem nasvetu, in je drevesce mogoče tudi v sredini višine debla še privezal h kolu, temu zajec ob kolu drevesca ni mogel oglodati. Tako drevesce ima vsaj še ob kolu ohranjeno kožo in ne bo poginilo. Če je zajec dosegel drevesce tudi za kolom in oglodal tanko drevesce v cellem obsegu debela, ni dosti upanja na rešitev. Z malim gobčkom oglođa zajec tanka drevesca prav živo v les. Kambij, to je plast, v kateri se vrši rast, je zajec požrl, preko tega pa tudi še malo lesa. Tanko drevesce se nad oglođanim mestom kmalu posuši.

Pri močnejših drevescih je nevarnost popolnega oglođanja debla manjša. Površje debla je večje in bolj ravno in se zajec s svojim malim gobcem ne more zagrizti tako v živo do kambija, kakor pri drobnem debelu.

Kambij takega debla ni tako hudo poškodovan. V večini primerov bo rana v teku leta lepo zacelila in drevesce se bo naprej precej lepo razvijalo. Debelejše drevesce se tudi ne izsuši tako hitro kot tanko drevesce, čeravno na oglođanem mestu ni več kambija. Večje rane na po zajcu oglođanih deblih lahko premostimo s cepiči. Rano premostimo na ta način, da cepič prirežemo na spodnji strani kot običajno pri cepljenju na kožo. Na koži pod rano napravimo rez kot običajno. Cepič mora biti seveda daljši od rane. Enako kakor pod rano ga vcepimo v deblu tudi nad rano. Tako rano premostimo. Primerno debelosti debla vzamemo dva do štiri cepiče.

V par letih bodo cepiči postali toliko debeli, da se bodo ob straneh eden drugega pritisnili in spojili in se bo namesto rane in posameznih cepičev razvilo normalno deblu.

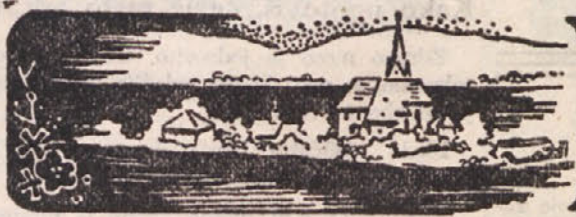
Ing. Marko Polcer.

... pri živini

Spusti živino vsak dan najmanj dve ure v tekališče — preglej in ugotovi krmne zaloge — napravi načrt za prehodni obrok in pripravi krave, da boš izrabil spomladansko konjunkturo — zasiguraj si še dovolj krmil in krme.

Prispevajte v Fond Slovenske kmečke zveze

Po naši zemlji

Tudi v Bilčovsu smo imeli kmetijski visokošolski teden

Kdor pozna današnje razmere na naših kmetijah, ve, da povsod manjka delovnih ljudi. Tam, kjer so nekaj imeli več poslov, se danes trudita gospodar in gospodinja sama in kolikor moreta, držita kmetijo pokoncu. Na kmetijah, kjer so mogoče še danes odrasli doma, tam si nekako še lažje pomagajo, toda tudi tam mlade delovne moči odhajajo z doma in iščejo učna mesta ali zaposlitev v drugih panogah gospodarstva. To je za naše uspešno kmetovanje zelo resen pojav in pereče vprašanje. Ob takih okoliščinah je pač le težko odtrgati kmeta od njegovega nujnega dela, čeprav tudi v zimskih dneh. Letošnja zima je bila zelo primerna, da so mogli kmetje iz oddaljenih gozdov spraviti po saneh les iz gozdov, ker sprava lesa in napravljanje drv je delo za zimski čas, ker med poletjem za taka dela nikakor ni časa.

Toda kljub vsemu temu smo imeli tudi pri nas tri dni predavanja v okviru letošnjih Kmetijskih visokošolskih tednov. Lepo število gospodarjev in tudi gospodinj je prihajalo, da bi si pomnožili v teh dneh svoje znanje za napredno in racionalno gospodarjenje. Od 2. do 4. marca so trajala predavanja, ki so bila res koristna in niso imela nobenega drugega namena, kot pa posredovati našemu kmetu tisto znanje, ki ga nujno potrebuje, da se bo mogel res tudi vzdržati na svoji zemlji.

Prvi dan nam je prof. Sadar predaval o pravilnem kolobarenju in gnojenju. Za njim je govoril dr. Franci Zwitter o važnih zakonih, ki zadevajo kmeta. Oboje je bilo zelo zanimivo in poučno, tako da so tudi drugi dan naši kmetje prišli na predavanje. Predaval je živinozdravnik dr. Pavšič o živinozdravstvu tako poljudno in temeljito, da bi ga vsi hoteli poslušati kar več dni. Predavatelj je nakazal, koliko si lahko kmet sam pomaga pri raznih boleznih v hlevu in svinjaku ter si tako more prištediti marsikateri stotak ali tudi tisočak in bo znal v mnogih primerih rešiti marsikatero žival pred poginom. Nato

Sele-Kot

Minuli ponedeljek je nepričakovano za vedno zatisnil svoje oči Pavel Dovjak, p. d. Hribnik v Zgornjem Kotu. Bil je šele v 46. letu svojega življenja, ko ga je pobrala bela žena in v sredo smo pokojnega Pavla spremili na njegovi zadnji poti na selško pokopališče in ga izročili materi zemlji. S pokojnim Pavlom je legel v grob tudi eden izmed trpinov, ki je moral z drugimi mnogimi koroškimi Slovenci izpiti kupo bridkosti in krivice do dna. Tudi njemu in njegovim staršem fašistični nasilniki niso prizanesli in so Hribnikovo družino oni aprilski dan leta 1942, v časih, ko človek zatise oči, ko se spomni nanje, nasilno izselili in pregnali v tujino samo zato, ker je bila zavedna in ni mogla odobravati krivic. Nič ni lažjega, kakor, da si je zaradi prestanih naporov, še bolj pa zaradi duševnega trpljenja v pregnanstvu izpodkopal zdravje in je mogel po štirih letih izseljeništvu, ko se je vrnil, le malo let uživati sadove svoje male kmetije. Naj bo pokojnemu Pavlu domača zemlja lahka, preostalih pa naše odkrito sožalje!

Lepena

Minuli teden je posestnika Janeza Pasterka v Lepeni zadela težka nesreča, ko se je od letečih isker iz dimnika vnela strela stanovanjskega poslopja. Zaradi silnega vetra je bilo poslopje v kratkem času vse v plamenih ter je v treh urah popolnoma zgorelo. Sedanje, ki so prihiteli na pomoč, so mogli rešiti le nekaj inventarja, požarni brambci iz Železne Kaple pa se je posrečilo vsaj obvarovati gospodarsko poslopje, ki je bilo tudi zelo ogroženo. Nastalo škodo cenijo na okoli 100.000 šilingov.

IZJAVA

Izjavljava, da z darovalcem za volilni sklad v „Našem tedniku“, štev. 4, stran 4, z dne 29. januarja 1953, ki je označen pod črko „K. N. v C. 24.—; 1200;“ nisva identična.

Niko Karner st. in ml.

je sledil zanimiv referat o davčni zakonodaji, katerega je imel revizor Zveze slovenskih zadrug Tomo Kupper.

Tretji dan nam je ing. Novinšek predaval o računstvu v kmetijstvu. Iz izvajanj govornika smo mogli jasno spoznati, kako je tudi računanje v kmetijstvu zelo koristno in nujno potrebno. Drugače ne gre, kakor da v današnjih težavnih okoliščinah tudi kmet vzame svinčnik v roke ter preračunava donosnost ali zgubo pri tej ali oni panogi kmetijstva. Jasno je, da mora kmet računati in

izračunati donosnost svojega obrata, ker drugače ni mogoče, da bi plodonosno gospodaril.

S tem zadnjim predavanjem smo zaključili dneve Kmetijskih visokošolskih tednov v Bilčovsu. Vsi udeleženci so se prepričali, kako je bilo za vsakega koristno, da se je mogel v teh dneh v marsičem seznaniti v pogledu strokovnega znanja in naprednega gospodarjenja. Hvaležni smo Slovenski kmečki zvezi in predavateljem za trud in za posredovanje koristnih nasvetov.

Korte

Na pustno nedeljo opoldne je po kratki boleznii v 78. letu starosti za vedno zaspala Točajeva mati Elizabeta Hribar roj. Karničar. Rajna mati je obolela na gripi. Vsled tega je srce oslabilo in Karničarjevo mamo je pobrala smrt.

Rajna mati je izvirala iz Pristovnikove družine v Kortah, katere zasluga je, da imajo Korte svojo tako lepo cerkvico, ki krasi vso tamkajšnje pokrajino. Sezidal jo je njen praded. Poročila se je z Anselmom Hribarjem, posestnikom p. d. Točajem v Kortah in z njim delila ludo in dobro. Druga svetovna vojna je tudi to družino močno prizadela. Bile so v tem kraju stalne partizanske in policijske patrulje in hajke. Nekdo je Anselma Hribarja leta 1943 ovadil, da ima zveze s partizani. Prišla je nemška policija, aretirala je njega in sina Jožeta ter ju s silo odgnala v zapor, od tam pa v koncentracijsko taborišče Dachau. Iz Dachaua so ju zavlekli v Lublin, od koder se od političnih pripornikov ni vrnil nihče, le kriminalce, po večini kapote in taboriščni personal so po izpraznitvi Lublina poslali v Dachau. Rajno mater pa so leta 1944 z njenim še doma pri njej se nahajajočim sinom Cenetom izselili v rajh, odkoder sta se vrnila šele po razsulu nasilnega fašizma. Zaradi tega je rajna mati imela dosti trpko življenje: dva sinova v vojski, moža in enega sina v koncentracijskem taborišču, kjer sta oba umrla, sama pa izseljena. Ob prihodu domov je našla vse izropano; ne žlice, ne mize, ne stola in ne postelje ni bilo več. S pridnostjo preostalih je zopet zaživela novo življenje.

Pokojna mati je bila kljub visoki starosti močne narave in bi bila lahko še uživala prisluzene sadove svojega dela. Sedaj se je pa od svojih dragih poslovila za vedno. Pokopali smo jo 19. februarja 1953 na koroškem pokopališču. Pevci so ji zapeli zadnji pozdrav. Naj počiva v domači zemlji v miru, preostalih pa naše sožalje!

Obirsko

Običaj je, da se v pustnem času ljudje radi ženijo, vendar smo mislili, da se pri nas v letošnjem razmeroma kratkem predpustnem času nihče ne bo odločil za takšen življenjski korak. Vendar sta čisto nazadnje, na pustni ponedeljek, sklenila zvezo za življenje Hanzl Maloveršnik in Katrija Pavličeva. Po poročnih obredih je bila v Kovačevi gostilni pri Jokeju in Milki vesela svatovščina z vsemi ohranjenimi in udomačenimi običaji, kjer ni manjkalo dobrot za grlo in želodec, lepega domačega petja in poskočnega plesa. Ko je na pustni terek posijalo sonce na obirske hribe, so se šele začeli gostje razhajati, nekateri, med temi tudi staršina Henman, pa so še ostali in se zabavali dalje, saj je bil pustni terek.

Novoporočenemu paru Hanziju in Katriji pa vsi, ki njiju poznamo, iskreno čestitamo in želimo, da bi njima klilo srečno novo življenje!

Bistrica v Rožu

V veliko veselje kmetov in voznikov je bila letošnja zima ugodna za prevoz hlodov in drv iz gozdov in tudi oddaljenih planinskih krajev. So pa kmetje tudi prav marljivo vozili in izkoristili zimske tedne. Toda tudi voznja lesa je lahko nevarna za žival in človeka. Tako se je na primer nesreča pripetila pretekli teden kmetu Valentinu Šavniku iz Sveč, ki je vozil hlode iz gozda. Naenkrat se je konj splašil in Valentin se ni mogel pravočasno izogniti. Prišel je pod težko na-

torvojene sani, ki so se obrnile. Iz tega mučnega in življenjsko nevarnega položaja ga je rešil nek drugi voznik, ki je pripeljal po isti poti. Ponesrečeni Šavnik je utrpel težke poškodbe na glavi in prsih.

Radiše

Na Radišah imamo tega psička, ki še danes pozdravlja „Heil Hitler“, če mu kdo obljubi cukrček.

Št. Vid v Podjuni

Tudi iz Št. Vida se včasih oglasimo, sicer bolj poredko, pa tedaj bolj zgoščeno povemo kako živimo in kaj delamo.

Pomladansko sonce nas je kar precej ogrelo in povsod se dramijo pridne roke. Nihče noče več stpeti pri opravlkih v sobah in gospodarskih poslopih. Komaj so čakali, da je odlezel sneg in že se bodo zarili v plodno zemljo, jo preorali in zasejali s semenjem za mlado rast, ki ob skrbnem obdelovanju in dobri postrežbi rodi obilen sad za zdrav vsakdanji kruh in za vse potrebno za družino. Zares: sveta si zemlja in blagor mu, komur plodiš, kakor pravi mojster slovenske besede Župančič. Z vztrajnim delom in ljubeznijo homo obdelovali našo grudo in se posluževali po možnosti tudi pripomočkov naprednega gospodarstva, da bo uspeh tem boljši in večji.

Ženimo se sedaj ne, ker je post, pač pa se bomo po veliki noči skoraj gotovo kmalu zavrtili na kakem ženitovanju.

Igralci Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ se marljivo vadijo in pripravljajo lepo Finžgarjevo igró „Razvalina življenja“. V nedeljo, dne 22. t. m. popoldne jo bodo že postavili v Št. Primožu pri Voglu na oder. Kakor vedno, pričakujejo igralci tudi to pot, da boste prišli iz bližnjih in daljnih vasi na prireditve, da si boste ogledali igró in ocenili delo domačega društva. S pevskimi vložki bo tudi poskrbljeno, da boste mogli spet enkrat uživati lepoto naše pesmi.

V Št. Vidu smo dobili tudi novega župnika, ker je prejšnji župnik g. Kasel odšel na drugo službeno mesto.

Tudi pri nas se oglašajo od časa do časa smrt in pobere tega ali onega, na drugi strani

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni bo priredilo v nedeljo, dne 22. marca 1953, ob 15. uri Finžgarjevo igró

„RAZVALINA ŽIVLJENJA“

Prijatelji domače ljudske prosvete vabimo k številni udeležbi.

Slovenska kmečka zveza naznanja:

V nedeljo, dne 29. marca 1953 bo na Radišah

zaključek šiviljskega tečaja

Spored:

Od 8.00 do 14.00 ure razstava šiviljskih izdelkov v gostilni pri Mežnarju.

Od 14.00 uri v društveni dvorani kulturna prireditev s petjem, recitacijami in drugimi vložki.

Vabljeni vsi od blizu in od daleč!

pa se rodijo tudi novi zemljani, da se ni treba bati, da bi izumrli. Nedavno smo zanesli k zadjemu počitku Hobernikovega očeta v Rikarji vasi. Bolehal je več let in ga je smrt rešila trpljenja. V Št. Vidu pa nas je zapustila Terezija Jernej. Mnogo let je vestno in lepo skrbela za red, rože in zelenje na domačem pokopališču, da si imel vedno, kadar si stopil na ta prostor, občutek, da se nahajaš na vrtu miru.

Na Skantovi hiši na Horcah pa se je pojavil rdeči petelin in požar je uničil poslopje do zidovja. Ostali so le ožgani zidovi, med katerimi je bilo videti tudi ožgano ogrodje Bvaževega traktorja.

Tohka za danes in ko bo spet kaj novega, bomo pa povedali.

Dob pri Pliberku

Naša ožja rojakinja Rezika Messner, poročena Šinkovec, je odšla leta 1947 na študij v Ljubljano, kjer se je vpisala na filozofski fakulteti. Študirala je germanistiko in pred kratkim z uspehom končala svoj univerzitetni študij. Tudi mi se pridružujemo njenim kolegom, zlasti koroškimi študentom v Jugoslaviji, in prisrčno čestitamo Reziki k diplomam ter ji želimo mnogo uspehov za bodoče njeno delo.

Smarjeta pri Pliberku

Onim številnim, ki so Jurjevemu Zepeju včeraj k imendanu čestitali, so pridružujemo tudi mi in mu kličemo na mnoga zadovoljna leta! Da smo se Zepeja ob tej priložnosti spomnili, je vzrok še prav poseben, ker je Zepeju uspelo, da mu je žena Micka rodila sina naslednika, ki so mu ravno na njegov god izbrali ime in sicer ime očetovo in ga uvrstili med nove Šmarječane. Čestitamo Jurjevi družini, ko se je malima dvema sestricama pridružil še bratec v velik ponos očeta in vse žlahte. Družinsko slavlje je bilo prisrčno, udeležili so se ga ožji sorodniki in še nekateri drugi, med katere je prišel tudi tast Milač, ki je kakor vedno, s svojo vedrostjo prav dobro zabaval družbo. Sinček pa bo gotovo imel navade očetove in bo nekaj, do tega bo še dolgo, ker sta atej in mama v najboljši življenjski dobi, njegov vreden naslednik.

Celovec

Minuli teden se je v Avstriji primerilo 493 prometnih nezgod. Pri teh nezgodah je bilo 266 oseb poškodovanih, 10 pa ubitih. Največ prometnih nezgod se je pripetilo na Dunaju namreč 230, pri katerih je bilo 106 oseb poškodovanih in ena oseba ubita. Pri nas na Koroškem je bilo 30 nezgod in 16 oseb poškodovanih in ena oseba ubita. Požarov je bilo v istem času v Avstriji 104 in znaša do sedaj ugotovljena škoda okoli 2.880.000 šilingov. Na Koroškem je bilo 25 požarov. Kot najštevilnejši vzrok požarov navajajo zanemarjeno paznjo pri kurilnih in električnih napravah, v petih primerih pa so požar povzročili otroci, ki so se igrali.

Zanimivo predavanje: „Svidenje z Dalmacijo“

V slavnostni dvorani Trgovske zbornice v Celovcu bo dne 20. in 24. aprila 1953 predavanje prof. dr. Grossa z naslovom „Svidenje z Dalmacijo“. Predavanja bodo ponazorovale slike barvnega filma, ki ga je predavatelj s pomočjo državnih ustanov sam sestavil.

Slikovno poročilo ne obsega samo Dalmacije, temveč tudi Postojnsko jama, Bosno, Hercegovino in Črno goro.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Likaj pravilno!

Predno začnete likati, se prepričajte, ali je likalnik pravilno vroč, kajti mnoge tkanine prenesejo le srednjo vročino.

Bombažne tkanine in platno lahko likamo vlažno in s precej vročim likalnikom. Prav tako likamo volneno blago in sicer suho in obrnjeno narobe ali pa po pravi strani z vlažno krpo. Ker blago vlago vpija, položite nanj še enkrat suho krpo, da s tem zlasti pri gubah odstranite vlago. Če ostane blago vlažno, je potem videti, kot da sploh ni bilo zlikano. Ako se pokažejo po končanem likanju obtisi pri šivih in drugod, je treba na tisto mesto še enkrat položiti vlažno krpo in držati nad blagom vroč likalnik, ne da bi se ga dotikal. Svetleča se zalikana mesta pri tem izginejo. Dobro je, da blago po vsem tem še previdno skrtačimo.

Prava svila in umetne tkanine ne prenesejo vročine, zato pazite na likalnik, da bo vedno le srednje vroč. Če je svila oprana, je najbolje, da jo likamo takrat, ko še ni suha.

Šantung in vse tkanine iz surove svile likamo samo suhe.

Blago krep se pri pranju zelo uskoči, zato moramo še vlažnega raztegniti. Najbolje je dati tako blago kar v čiščenje, ker se bomo prehudo jezile, če obleka ne bo več taka, kot je bila poprej.

Zoržet ali šifon bomo likali na frotirki ali na kaki drugi zelo mehki podlagi.

Zamet likamo „v zraku“, da ga ne potlačimo. Črtast zamet pa likamo narobe in ga pozneje še skrtačimo. Zamet pritrdimo ob robu likalne deske in premikamo nad njim likalnik sem in tja, toda tako, da se pri tem zameta ne dotikamo. Dele zamete, ki so obtisnjeni, odstranimo s paro, ako držimo obleko nad vrelo vodo. Bolj trdovratne dele previdno skrtačimo.

Kadar perete nagubana krila, vam svetujemo, da gube označite s svetlim sukancem. To sicer dolgočasno delo vam pri likanju prihrani mnogo truda. Gube položite po označenih črtah in jih tu in tam pripnite z buciko, da se ne premaknejo. Na krilo položite vlažno krpo in z vročim likalnikom zlikajte. Ko bučike odstranite, krilo še enkrat z vlažno krpo zlikajte, da izginejo sledovi bucik, na koncu pa polikajte krilo še čez suho krpo.

Kadar hočete likati moške hlače, morate vzeti tudi vlažno krpo. Paziti morate, da likate po robovih, ki jih je napravil krojač. Hlače namreč niso prepost in raven kos, marveč se kljub prednjim gubam, ki so videti ravne, v profilu prilagajo obliki nog. Robove zaobrnite malo nazaj in jih nikdar ne likajte naravnost in paralelno z likalno desko. Suknjič je bolje, da daste v likanje krojaču, ki ima za to primerne deske in blazine.

Perlona in Nylona ne smemo nikdar likati! Pri pranju se te tkanine ne zmečkajo in ne izgube svoje oblike.

Če ste obleko po nesreči malo osmodili, izperite zažgana mesta takoj s čisto vodo. V najhujših primerih si pomagajte s kisom ali s čebulnim sokom.

Kadar postane likalnik hrapav, ga zgladi-te s finim papirjem ali pa s koščkom sveče.

Kako čistimo steklenice?

Za čiščenje steklenic nam dobro služi časopisni papir ali jajčne lupine. V steklenico nalijemo slano vodo, dodamo pest jajčnih lupin ali časopisni papir, dobro pretresemo in splahnemo s čisto vodo.

Steklenico, v kateri je bilo olje, najlažje operemo z vrelo raztopino sode. To ponovimo večkrat, nato nalijemo v steklenico vročo sodo in nekaj kavine usedline, dobro stremo in umijemo s čisto vodo.

Steklenico, v kateri je bil petrolej, najbolje operemo z gašenim apnom in peskom. V steklenico nalijemo vode, dodamo gašeno apno in pesek ter dobro stremo. Tako napolnjeno pustimo čez noč. Drugi dan jo izpraznimo, nalijemo ponovno vode, dodamo nekaj gašenega apna in za dve noževi konici klorovega apna. Vsebinsko dobro pretresemo in pustimo, da nekaj časa stoji. Nato steklenico spraznimo in splahnemo s čisto vodo. Če steklenica ni izgubila duha po petroleju, postopek ponovimo.

Posoda, v kateri smo mešali oljnato barvo, izgubi neprijetni duh, če v njo nalijemo vodo in damo malo sena.

Telo zahteva mešano hrano

Od dobrega smotrnega kuhanja zavisi zdrav razvoj človeštva, njegovo razpoloženje in sposobnost za delo. Zato kuhanje ne smemo imeti za nekaj postranskega, nevažnega. Kuharski recepti so se precej predruščali. To je v zvezi z okusom in naziranjem lepote. Pametni ljudje uživajo to, kar je zdravju koristno in vedo, da človek ne živi samo od tega, kar poje, ampak predvsem od onega, kar njegov želodec resnično prebavi. Vzroki prebave vodijo v kuhinjo, v njej se začnajo.

Telesu najbolj prija čim raznovrstnejša hrana. Kdor je pretežno meso in močnate jedi, se ne počuti dobro. Preobilo maščobe otežuje prebavo. Prav tako pa je škodljivo zdravju, če živi človek skoraj od same zelenjave, ki jo mora uživati v velikih količinah, če se hoče nasititi. To pa zopet obremenjuje prebavo. Iz vsega sledi, da je najbolj priporočljiva mešana hrana, ki vsebuje od časa do časa tudi presna živila. Moderna hrana propagira enostavna jedila. Hrana mora biti taka, da je po možnosti hitro prirejena, kajti dolgotrajno kuhanje uničuje vse redilne snovi, posebno pa vitamine.

Kakor vsakega drugega dela se je treba

tudi kuhanja učiti. Delo ob štedilniku je zelo zanimivo za ono gospodinjico, ki se hoče poglobiti vanj. Nudi neomejeno polje študija in dela, bogatih izprememb in raznovrstnih sestav.

Kuharica mora imeti mnogo domišljije in dar sestavljanja, da ji ni treba samo ponavljati, kar vidi, sliši ali bere. Majhna sprememba lahko ugodno vpliva in predruščali recept. Veščica kuharica mora vedeti, kdaj in kje sme kaj odzvati ali kaj drugega dodati, sicer lahko doživi polomijo v svoji kuharski umetnosti. Zanimati se mora za kuharske novosti, a se mora tudi truditi, da sama kaj sestavi.

Upoštevajmo vse različne načine kuhanja, toda vedno z večjim znanjem osnovnih pojmov ter s kritičnim pogledom in jezikom, oziraje se predvsem na zdravje, dober okus in seveda razpoložljiva sredstva.

Praktični nasvet

Zaprani in sivi žepni robci postanejo spet lepo beli, če dodamo zadnji vodi, v kateri jih splakujemo, nekaj kapljic vodikovega prekisa (Wasserstoffsperoxyd).

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Rak ni neozdravljiv

Po izkušnjah lahko z vso gotovostjo trdimo, da je rak ozdravljiva bolezen. Zdravniki vidimo dan na dan ljudi, ki so bili pred desetimi ali dvajsetimi leti operirani na raku, a se jim bolezen pozneje ni povrnila in so še zdaj popolnoma zdravi. Na žalost je pa še vedno polno bolnikov, ki prihajajo k zdravniku tako pozno, da jim ni več pomoči. Zdravnik jim ne more pomagati drugače, kot da tem nesrečnejšem za nekaj časa lajša bolečine. Kaj je temu vzrok?

Ker pričanja rak kot obolenje na nekem majhnem čisto določenem mestu, je izredno važno, da ga pravočasno odkrijemo. Le če ga pravočasno spoznamo, ga je mogoče popolnoma ozdraviti. Izslediti ga je treba prav tako kot kakšnega zločinca. Bolnik, ki pride z začetnim rakom k zdravniku, nikoli ne ve natančno, kaj mu pravzaprav manjka in kje ga boli. Bolnik pripoveduje o tem in onem in ob vsem mogočem in nemogočem pripovedovanju mora zdravnik nekako intuitivno zasluhtiti, da gre pri tem mogoče le za raka.

Zdravnik razmišlja in skuša sovražnika razkrinkati in dognati, kje se skriva. Ko ga najde, ga izroči neusmiljenemu nožu kirurga ali pa vseuničujočim žarkom radija in rentgena ali pa celo najnovejšemu in kompliciranemu atomskemu orožju. Vse to pa zdravnik lahko izvrši le pod različnimi važnimi pogoji, od katerih je prvi in bistveni ta, da vzbudi pri bolniku neomajeno zaupanje. Začetni znaki raka so tako nebitveni, poleg tega pa še tako raznovrstni, da jih lahko le spreten zdravnik pravilno tolmači. Tiste težave, s katerimi oblegajo bolniki zdravnika

v strahu, da imajo raka, navadno s to boleznijo nimajo ničesar skupnega. Bolnika moramo uveriti, da je njegov strah popolnoma odveč.

Sumljivi znaki, ki morajo tudi nezdravnika opozoriti na raka, so v glavnem naslednji:

1. neboleče bule in čiri, ki se pojavljajo na koži in sluznici, a že dalje časa obstojajo in se večajo;
2. sluzasti ali krvavi izločki iz ust, nosa, črevesja ali spolovil;
3. če se neredne in močne čišče ponavljajo;
4. krvavitve po končani meniji;
5. če opažamo na prsih, pod pazduho ali v zrastleh neboleče bule, ki se stalno večajo;
6. trdovratne bolečine v želodcu, združene z občutkom polnega trebuha ali slabosti;
7. dolgotrajna zahripanost;
8. menjajoče se prebavne motnje, zdaj driska, potem zaprtje;
9. težko požiranje;
10. izguba na teži, za katero ne moremo najti pravega vzroka, močna malokrvnost in dolgo trajajoča zlatenica.

V vseh teh in podobnih primerih se moramo nujno posvetovati z zdravnikom. Strah in odlašanje nista na mestu, kajti z oklevanjem utegneš izgubiti za zdravljenje najugodnejši čas.

Novo zdravilo proti jetiki

Pri obsežnih poskusih, katerih namen je ugotoviti učinkovitost novega britanskega zdravila proti tuberkulozi „BCG“, sodeluje 55.000

Če otrok joče

Jok je dojenčkova govornica... Ž njim novorojenček javlja svoj prihod na svet, ž njim se brani nove, njemu neprijetne okolice; ž njim kliče mater in obrača pozornost nase. Ž njim izraža svoje želje, svojo bolelost, svoje nezadovoljstvo.

Jok je edino sredstvo, s katerim občuje dete s svojo okolico; to je govornica lastna otrokom celega sveta, na prvi pogled tako nepomembna, toda za ostro materino uho tako važna!

Zakaj joka otrok? — Ali ni morda lačen ali žejen? Ali ne dobiva vsega tega, kar potrebuje? Ali mogoče dobiva preveč? Morda hrana ni pravilna ali pa je ne prejema v pravih obrokih. Morda otroka zebe ali pa mu je prevroče. Morda ga kaj boli, je moker ali onesnažen. Ali ga nismo navadili na kako ugodje in ga sedaj pogreša? Ali se ni morda način življenja nenadoma spremenil? Ali je bolan? Dolga je vrsta vprašanj, ki se porajajo v materinih mislih, ko začuje jok svojega otročička.

Jok izdaja zdravje. Novorojenček, ki ne vpije, vzbuja strah. Dojenček, ki leži tiho in mirno, povzroča skrb materi in zdravniku. Zdravo dete se javlja s kratkim, zvonkim in krepkim jokom, bolno dete pa joka neprestano s slabotnim, otožnim, tankim glasom.

Jok izraža otrokovo razpoloženje. Mehak, na dolgo zategnjen jok izraža jezo in nezadovoljstvo. Glasno in v presledkih se oglašajo dete, ki zahteva, da izpolnimo njegove želje.

Jok otroka, ki je njegova govornica, je treba razumeti. Najbolje razume to govornico mati. Navadno ji ni težko, najti povod otrokovega joka. Vzroke opravičenega joka je treba čimprej odpraviti. Neopravičeni jok, ki hoče z njim razvajeno dete siloma doseči svojo voljo, ne zasluži pažnje.

Jok sam na sebi ne škoduje, celo koristi, ker mu krepi pljuča. Vendar pa jok, ki traja ure in ure, ima lahko tudi prav resne posledice.

Kako ugotoviš, če je meso zdravo

Zdravo meso je jedrovito. Če se ga dotaknemo, se prsti komaj ovlažijo. Bolno meso je mehko in mokrotno.

Bledo violičasta barva mesa je znak, da žival ni bila zaklana, temveč je poginila.

Meso zdrave in pitane živine je mramornato, prepreženo z maščobo.

Maščoba na zdravem mesu je bela in čvrsta, na bolnem je rumena, mehka in vodena.

Dobro meso se pri kuhanju malo skrči in ne izgubi na svoji teži; slabo meso se zelo skuba in postane znatno lažje.

Če hočes sama pridelati seme endivije

Seme endivije pridelamo lahko na dva načina. V drugi polovici julija posejemo endivijo, prezimimo v prsti, posajeno v zračni kleti. Spomladi jo presadimo na pripravljeno gredo, da zaraste in nastavi seme. Ker pa je prezimljenje endivije precej težko, pridelujemo seme s pomladno setvijo. V toplo gredo, če pa te nimamo, v plitev zabojček, nasejemo nekoliko semen kake dobre sorte. Najlepše in najzastavnejše sadike presadimo na pripravljeno gredo za seme. V toplejših krajih pridelamo seme endivije, če jo sejemo v marcu na prosto. Zrastle rastline močno prereditimo in pustimo le najlepše za seme.

šolskih otrok. Če bo akcija, ki je v teku že 18 mesecev uspela, pomeni, da bo novo zdravilo znatno zmanjšalo, če ne že popolnoma izkoreninilo jetiko v Veliki Britaniji.

Načrt izvaja več skupin Sveta zdravstvene raziskave med otroki, ki živijo na izbranih področjih v vsej državi. Ti otroci so dobili injekcijo „BCG“. Po prvem cepljenju jih v določeni presledkih pregledajo z rentgenskimi žarki, da ugotovijo v koliko injekcijah „BCG“ učinkujejo proti obolenju za tuberkulozo. Za potkus je Svet za zdravstvene raziskave izbral šolarje, ker so strokovnjaki mnenja, da so za proučevanje izsledkov najprimernejše zaključene skupine.

Uspeh sedanje kampanje bodo lahko popolnoma ocenili šele čez tri do štiri leta, vsekakor pa bo novo zdravilo povečalo odporno silo ljudi proti obolenju za jetiko.

O bolečinah v grlu

Ko prehaja zima v pomlad in jesen v zimo, često obolimo na prehladu v grlu. V teh letnih časih se zlasti pojavijo bolezni na mandeljnih, ki se javljajo tako da nas v grlu peče, boli in da težko požiramo. Poleg nedolžnih vnetij so tudi obolenja, ki so življenjsko nevarna, pomislimo samo na difterijo ali pa na abces. Med ljudstvom je močno ukoreninjeno mnenje, da je treba pri vseh obolenjih v grlu grgati. In zato priporočajo najrazličnejša sredstva: žajbelj, vodikov superoksid, hipermangan, jodovo raztopino, slano vodo itd. Zanimivo je, da učinek grgranja precejmanj, kajti grgalna voda ne pride do sluznice in sploh do globoko ležečih obolenih mest. Poleg tega pa je škodljivo, da se vneti deli grla ob grgranju premikajo, medtem ko je bolje, da oboleli organi čim bolj mirujejo. Pri angini in težkih vnetjih v grlu je priporočljivo samo izpiranje ustne votline s toplimi ali vročimi tekočinami, kakor pač predpiše zdravnik. Zato je najbolje, da pri boleznih v grlu uživamo zdravila v obliki tablet, ki se v ustih raztopijo in pomešajo s slino.

Ob spremembi temperature nas pogosto napadajo vnetja v grlu, ki se javljajo brez vročine kot praskanje v grlu ali pa trganje po ušesih. Seveda ne smemo tudi tako nedolžnega obolenja zanemariti.

Večkrat se ljudje pritožujejo, da jih nekaj v grlu tišči, zdaj manj, zdaj več, in zanimivo je, da je ta pritisk v grlu posledica duševnega vznemirjenja. Medicina imenuje ta občutek „globus“, ki v bistvu ni nevaren, ga pa lahko z zdravniško pomočjo ozdravimo.

Pri vseh obolenjih grla težko požiramo. Če pa nastopijo motnje pri požiranju brez vidnega obolenja in v nekaj dneh ne preidejo, tedaj je najbolje, da se zatečemo k zdravniku, ker lahko pomeni resno bolezen.

Pri starejših ljudeh se često zgodi, da čutijo bolečine v ušesih, čeprav je vzrok v grlu in se pomotoma zatečejo k ušesnemu zdravniku.

KOLENDAR

Petek, 20. marec: Aleksandra.
Sobota, 21. marec: Benedikt, opat.
Nedelja, 22. marec: Nikolaj.
Ponedeljek, 23. marec: Oton, Feliks.
Torek, 24. marec: Gabriel.

SPOMINSKI DNEVI

20. 3. 1944 Partizanska četa prekorčila Dravo. Bilo jih je 29.
22. 3. 1832 Umrli v Weimarju nemški pesnik Johann Wolfgang Goethe.
23. 3. 1745 Rojen v kmečki hiši v Zagorici pri Moravčah slavni matematik Jurij Vega — 1880 Rojen v Padanski vasi pri Rogiški Slatini literarni zgodovinar dr. France Kidrič — 1898 Rojen v vasi Mlaka na Dolenjskem ameriški pisatelj Louis Adamič.

ANEKDATE

Francoski kralj Franc I. je imel tudi, kot je bila takrat navada na vseh dvorih, svoje dvorskega norca. Nekaj časa je vršil to službo pri njem neki izredno duhovit in zadržljiv Langlois. Zaradi njegovega strupenega jezika pa je bil med dvorjani zelo nepriljubljen in tako mu je nekoč neki dvoran zagrozil, da ga bo ubil. Dvorni norec se je potožil kralju, ta pa ga je pomiril:

— Bodi brez skrbi — pet minut po tvoji smrti bo tudi ta mož mrtev!

— Sire, je tedaj dejal norec, meni bi bilo mnogo ljubše, če bi to bilo pet minut pred mojo smrtjo...

Napoleon Bonaparte je leta 1784 končal kadetnico v Briennu in komandant šole Beralis, mu je napisal v spričevalo: „Kadet Bonaparte bo odličen pomorščak.“ Ko je Napoleon postal francoski cesar, je nekoč srečal svojega starega komandanta Beralisa in mu dejal:

— Ali vidite, moj dragi, kako ste se zmotili, ko ste me ocenjevali kot kadeta?

— Niti najmanj, sire, je dejal Beralis, ker če bi postal pomorščak, ne bi doživeli poraza pred Moskvo...

Ko je Clemenceau med prvo svetovno vojno kot predsednik francoske vlade obiskal bojišče, se je ustavil ob nekem vojaku in ga vprašal:

— No mladenič, kako je kaj?

— Nimam časa, da bi govoril s civilisti — mu je odvrnil vojak in mu pokazal hrbet.

*

Slavni francoski satirik Rabelais je ležal na smrtni postelji. Okrog njega je bilo nekoliko zdravnikov, ki so poskušali vse mogoče, da bi ga rešili. Med tem, ko so mislili, da Rabelais spi, so se nekoliko glasneje pogovarjali, kakšne zdravila bi mu bilo še dati. V tem odpre Rabelais oči in pravi:

— Dragi moji, dovolj ste že sebe in mene namučili. Pustite me prosim, samega, naj umrem prirodne smrti.

Še enkrat: premislite in odločite!

Od ponedeljka naprej prihajajo v uredništvo „Slovenskega vestnika“ odgovori naročnikov in bralcev na anketo, ki smo jo razpisali v zadnji številki glede vprašanja, ali naj „Slovenski vestnik“ izhaja še nadalje dvakrat na teden — v sredo in v soboto na šestih straneh — ali pa naj postane spet tedenski list in to na osmih do dvanajstih straneh z mesečno slikovno prilogo. (Da so s slikovno prilogo zvezani seve tudi večji stroški in da bi se to moralo odraziti v primerno zvišani naročnini, nismo posebej poudarili, ker smatramo, da so si naročniki in bralci o tem itak sami na jasnem.)

Pri sprejetih odgovorih prevladujejo dose-daj naročniki, ki želijo, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal enkrat na teden v nakaznem obsegu, dočim so naročniki, ki želijo tudi v bodoče še dvakratno izhajanje, zaenkrat v manjšini.

Seve, v tem pičlem tednu, odkar smo razpisali anketo, je utegnil odgovoriti sorazmerno šele manjši del naročnikov. Zato tudi iz teh odgovorov še ni mogoče delati zaključkov o tem, kakšnega mnenja je večina naročnikov in bralcev. Dejansko bo to mogoče ugotoviti šele takrat, ko bodo na anketo odgovorili vsi naročniki ali pa vsaj pretežna večina. Naj torej ne bo nikogar, ki bi si mislil, da njegovo mnenje ni važno in da je vseeno, ali pove svojo željo ali ne. Vsak naročnik in bralec naj s svojim odgovorom prispeva k takšni rešitvi vprašanja, ki bo odražala želje in ustregla potrebam večine prijateljev našega lista.

Morda bi ne bilo napačno, če bi se naročniki po vaseh in občinah zbrali na sestanke, kjer bi skupno preresetali različna mnenja in se porazgovorili o predlogih in pripombah, ki jih imajo posamezniki. Če bi se kje pojavila želja in potreba, da bi takemu sestanku prisostvoval tudi zastopnik uredništva, smo ra-

devolje pripravljeno priti in dati podrobna pojasnila ne le k temu vprašanju, marveč k vsem ostalim, ki so z listom v zvezi. Treba je samo, da nam svoje želje pravočasno sporočite.

Danes ponovno priobčujemo obrazec, ki vsebuje na naslovni strani anketo, na drugi strani pa naročilnico za pridobivanje novih naročnikov. Po možnosti se poslužite obeh strani. Zavedajte se, da z vsakim novim naročnikom, ki ga pridobite za dobro stvar, pomagata širiti in utrjevati enotnost med na-

šimi ljudmi. Zavest, da s tem tudi slabite razdiralne poskuse neprijateljev, ki bi radi s pomočjo laži in sovraštva še naprej razdvajali sosesčino in našo vas, bo najlepše za-dročenje za vaš trud in vašo požrtvovalnost. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da družine, v katere redno prihaja „Slovenski vestnik“, mnogo lažje presojajo, kje je doma v sicer lepe a puhle besede zavita zlaganost in hinavščina, in kje je prizadevanje za vsestransko rast našega ljudstva iskreno in dobrohotno.

Nagradno tekmovanje

Da bi vspodbudili čim širši krog bralcev k sodelovanju pri anketi in pri pridobivanju novih naročnikov, razpisujemo naslednje nagradno tekmovanje:

Izmed vseh, ki bodo poslali uredništvu na obeh straneh izpolnjeni obrazec, to se pravi, ki bodo odgovorili na anketo in hkrati pridobili novega naročnika, bomo izžrebali tri denarne nagrade in sicer:

1. nagrada 150 šilingov
2. nagrada 100 šilingov
3. nagrada 50 šilingov

Izmed vseh, ki bodo poslali uredništvu samo odgovor na anketo glede tedensko dvakratnega ali enkratnega izhajanja lista, bomo izžrebali sedem naslednjih nagrad:

1. nagrada: roman znanega angleškega pisatelja Charlesa Dickensa „Nicholas Nickleby“ — dva dela s skupnim obsegom 864 strani, vrednost 45 šilingov;
2. nagrada: bogato ilustriran zbornik „Koroška v borbi“, vrednost 36 šilingov;
3. nagrada: Zbirka črtic mladega slovenskega pisatelja Bena Zupančiča „Štirje molčeci in druge zgodbe“, vrednost 32 šilingov.
4. nagrada: Trdinove „Bajke in povesti o Gorjancih“, vrednost 26 šilingov.
5. nagrada: celoletna naročnina za „Slovenski vestnik“.
6. nagrada: polletna naročnina za „Slovenski vestnik“.
7. nagrada: četrtletna naročnina za „Slovenski vestnik“.

Nagradno tekmovanje bo trajalo do vključno 31. marca t. l. in se ga lahko pod istimi pogoji udeležijo tudi novi naročniki, ki naročijo list vsaj za dobo enega leta. Uredništvo.

— Izrečite po črtah —

Naraščanje divjih zakonov v Nemčiji

Predsednik sveta evangelijske cerkve Nemčije škof Dibelius, je poslal zveznemu kanclerju dr. Adenauerju, notranjemu ministru Lehrju, finančnemu ministru Schäfferju in ministru za delo Storchu enako glaseče se pismo, v katerem opozarja na silen porast primerov divjih zakonov v Nemčiji. Ta okolnost je pripisati strahu zaradi izgube rente, ki bi jo v primeru legalnega zakona eden izmed partnerjev utrpel. V pismu je izražena bojazen, da je zaradi tega ogrožen ugled zakona, ki ga prav država posebno ščiti in naj bi država razveljavila vse zavedne uredbe, po katerih je obstanek zakona in družine ogrožen. Škof je predlagal, naj bi vdove, ki bi se spet poročile, tudi nadalje prejemale rente, ker bi vsled tega državi ne narasli večji izdatki, ker v nasprotnem primeru bi država proti svoji volji pospeševala nadaljevanje divjih zakonov.

Odpošiljatelj: .....

Drucksache

znamka

30g

Bücherzettel

Želim, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal v sedanji obliki dvakrat na teden.

Želim, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal enkrat na teden na 8 do 12 straneh z mesečno slikovno prilogo.

Nezaželeno prečrtajte!

Slovenski vestnik

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10/I.

AVGUST ŠENOVA

52

Lesena streha jim je počrnela, okenca so majhna, majhno je tudi leseno pristrešje in zdi se ti, da so se tu zbrali okrog koklje drobni piščančki od strahu, kakor da na njih kroži grabežljiva ptica. Toda glej, prav zares kroži. Stojč kakor jastreb na vrh skale, se je sklonil nad slovensko mesto utrjen grad nemških gospodarjev. Od Krškega dalje proti vzhodu in jugu vstaja ravnina, sredi katere se vali Sava proti Brežicam. Na drugi strani Save se razprostira štajersko hribovje do Sotle, a s te strani vidiš na drugem kraju uskoške gore, pod katerimi stoji Kostanjevica in pod katerimi teče Krka, hiteč proti Brežicam. Če zaviješ ob hribu skozi Krško na jug, naletiš na bregu na Turnograd, dalje na goljavi na ljubek kraj Leskovec, a dalje na polju stoji Drenova. Tu se cepi pot. Ena gre na jug preko broda do Kostanjevice, druga na zapad v Čatež in preko Mokric na Hrvatsko.

V jutro dne 5. svečana 1573 se je zgrnila nad tem zasneženim krajem gosta, siva megla. Sonce se je še borilo z meglo. Ni bila to ostrasuha zima, ampak vlažen mraz, ki se zajeda

do kosti. Iz meglene koprne so pogledovali črni obrisi kolib, suho tanko vejevje in drevesa, izumrla živa meja ali kak na pol razpadel dimnik, od štajerske strani pa je molela iz žoltosive nepregledne pustinje samo konica zvonika videmske cerkve. Kljub temu pa je bilo v Krškem živo, kakor da je proščenje, kakor da je sejem, in nešteto črnih postav se je pomikalo po nejasni megli. Krško je polno. Kako tudi ne bi bilo? Tu tabori hrvaška kmečka vojska, ko čaka brate Uskoke, ki se bodo danes priključili kmetom, kakor jih je obvestil Drmačič, vračajoč se iz Kostanjevice k Iliji. Turna, je rekel, so nagnali Žumberčani in zdaj beži baron k Novemu mestu. Vojska je napolnila vse hiše, toda mesto je majhno. Po ulicah in dalje pod Leskovcem in do Drenove se je razpotegnila vojska kar pol vedrim nebom. Cel rožni venec grmad se rumeni skozi meglo. Tu počivajo kmetje, čakajoč brate. Nič jih ne skrbi, ne poznajo strahu. Zakaj? Daleč naokoli ni nobene gosposke vojske. Glej, kako veselo ogenj plapolal! Okrog njega se je že raztajal sneg v velikem kolobarju prav do črne zemlje. Poleg ognja čepi pastir. Obraz se mu je napihnil, lica mu rdijo, piska na piščal. Okrog ognja se čarobno vije kolo. Misliš si, da je Ivanovo. Hrvatski fantje v pisanih suk-njičih mahajo s klobuki, skačejo urno po zemlji, grabijo okrog pasu brhka kranjska dekleta. Dekletom drhtijo prsi, sije jim oko, nagibajo glavo in se smehljajo, smehljajo se izpod očesa Hrvatov. Malo dalje leži, čepi in sedi starejši hrvaški možki svet, buleč v kotle nad

ognjem, v raženj, na katerem se vrti jagnje. Starejši Kranjci v dolgih kožuhih s polhovo kučmo na glavi gledajo kolo in se čudijo in smejiyo. Ali je to sen? Ni. Pij, brat! Čutara gre iz roke v roko. Ju — ju — ju! Danes je praznik, jutri je praznik, ni gospodarja in ni biča. Ogenj prasketa, voda klokoče, piščali ječe, kolo se vije, zemlja se trese. Ob strani na kupu je zbrano orožje. Le veselo, brat, nobene skrbi, nobenega strahu!

In kakšno je šele v vasi, le poglej! Kako kipi in vre! Glava je pri glavi, junak pri junaku. Trop za tropom se zbira pod orožje v vasi: to so Kranjci iz okolice. Pod bregom je velika gosposka sušilnica. Zidana je, v njej je mračno, na sredi pa gori ogenj, ki greje in sveti. Okrog ognja sedijo na slami kapetani. Kupinič sedi mirno, nepremično. Fratrič živahno govori, prav tako tudi Turkovič, Drvedelič in Bartolič. Plamen miglja na njihovih obrazih in se zaganja dalje v polmrak, kjer naraščata hrup in gneča. Plamen pada na mrke bradate obraze, na divje oči, na stisnjene pesti, na svetlo orožje, na bele križe. Plamen pada na gručo krških meščanov, ki z zamisljenimi očmi strmijo v to divjo zmes, med njimi pa se mota mali čevljar Planinec, ki skače in maha. Videti je, da je fant ponorel.

„Ej!“ zakliče čevljar in lopne soseda krojača po ramenu. „To je življenje, to je gosposčina, kaj! Čemu nam bo raj? Zahvali se sveti Rozaliji, rjava igla, da si se rodil v tem času. Zdaj mi krojimo hlače, zdaj je kučma naša! Vse je naše tja do morja, ali slišiš, prav tja do morja!

Nobene dače, nobene plače, nobene klade, nobene vlade. Ješ in piješ, za delo pa se ne vpraša.“

„Od kod pa hrana?“ ga vpraša v smeju mlinar.

„Od gospode, moj mlinski kamen!“ odgovori čevljar in se obrne zopet h krojaču: „Ej, gosposki bom že jaz napravil račun. Naj me zlo-dej, če nam ne bodo grofje vrnili vseh naših žuljev, pa tudi tisto, kar sta delala oče in ded. Zaponni si to, jarec moj, in obesi svoje niti na klin, kajti danes se ne šiva, danes se para. Uhl!“ nadaljuje, ko si zasučje rokave, „zakaj tu sedimo, kakor da molimo pokoro? Prsti mi ne dajo miru, tolkel bi se, tolkel.“

„Mir, bratje,“ spregovori z jasnim glasom Kupinič in dvigne glavo, „tako smo se dogovorili mi, kapetani polka, glede našega posla: Ali bi šli naprej v Žumberk, ali bi počakali tu? In dogovorili smo se, da bomo počakali. Slišali ste, da je Drmačič javil, da bodo prišli Uskoki k nam. Boljše je tako. Nas je mnogo, hrib je strm in brez steze, sneg je vse pokrtil, in kje ima hribovski revež za nas toliko hrane? Izžrli bi ga. Še to bi vam rad povedal. Iz Samobora je prišel naš brat Bistrič. Povedal nam je, da bodo prišli Jastrebarčani in Okičani preko Mokric k nam. Ne smeli bi jih pustiti na cedilu. Zato počakajmo! Tako je boljše. Rana maša je že davno minila, toda Uskokov še ni. Če jih ne bo do poldneva, bomo poslali brata Bistriča proti Kostanjevici, da bo videl, kaj je. Ali je prav tako?“

„Pravi!“ so se odzvali kmetje.

Silna je oblast morja

Nedavna katastrofa v severozapadnem delu Evrope, kjer so morski valovi preplavili velika področja in povzročili milijardno škodo, je spet znova opozorila na neukrotljivo moč morja in na njegova podobna pustošenja v minulosti. Morske valove delimo v glavnem v dve skupini. Prvi so vetrovni ali prisiljeni, drugi pa prosti ali mrtvo morje. Po Nizozemskem, Veliki Britaniji in delno tudi Belgiji so pustošili valovi prve skupine, ki jih povzročajo močni vetrovi. Če pade barometrijski pritisk za 35 mm, se morska gladina dvigne do 50 cm. Ta razlika je na morskih globinah razmeroma neznatna in jo človek komaj opazi. Pač pa se očitno pokaže v ozkih in zaprtih morskih področjih, v pristaniščih, zlasti pa v morskih ožinah. Če združimo hitrost vetra, ki doseže včasih nad 110 kilometrov na uro, in dviganje vodne gladine z močnimi in velikimi morskimi valovi, dobimo strašno silo, ki podira pred seboj vse, kar doseže. Takšna orkanska morská plima je pustošila tudi po severozapadnem delu Evrope.

Nizki koralni otoki v Pacifiku so že večkrat v nekaj urah izgubili vse svoje prebivalce skupaj z živalmi. Leta 1926 je takšna plima preplavila in uničila mnoge kraje vzdolž obale Floride. V mestu Miami je prodrla v rečico in porušila 4800, poškodovala 9100 stanovanj, a človeških žrtev je bilo nad 2000. Leta 1874 sta plima in vihar pustošila po Kalkuti v Indiji. Človeških žrtev je bilo nad 60.000, od 200 ladij v pristanišču jih je ostalo celih samo 30. Mesto Galveston je plima leta 1900 popolnoma uničila. Smrt je našlo v valovih nad 3000 ljudi.

Vse te katastrofe so bile hude, toda če jih primerjamo s katastrofami, ko so se pridružili takim plimam še močni valovi, so videti ma-

lenkostne. V takšnih primerih nastane še mnogo strašnejše pustošenje. V oktobru 1846, ko so se združili velikanski valovi s plimo, je našlo na morskih obalah smrt v njih nad 80.000 ljudi. Leta 1867 pa je nesrečno naključje hotelo, da so se združili plima in močni morski valovi z astronomsko plimo. Katastrofa je zahtevala kakih 250.000 človeških žrtev.

Pri vseh takih naravnih katastrofah so glavna udarna sila morski valovi. V Dubrovniku so 27. januarja 1879 ogromni morski valovi dvignili z morskoga dna kakih 3200 kg težko skalo in jo vrgli na obalo, kjer se zdaj leži z napisom o tem dogodku. V decembru 1872 so morski valovi na nekem pomolu Severne Škotske med strašno nevihto iztrgali iz temeljev in vrgli v pristanišče 18 m dolg, 6 m širok in 3,5 m debel cementni blok, težak kakih 80 ton in pribit z debelimi dolgimi žebli. Pozneje so položili na njegovo mesto nad 2600 ton težak cementni blok s prostor-

nico kakih 1140 m³. Toda leta 1877 so valovi odtrgali in odplavili tudi ta blok.

Ljudje so skušali strašno moč morskih valov izmeriti. Prvi, ki se mu je to posrečilo, je bil Thomas Stephenson, ki jo je meril z valovnim dinamometrom, nekakšno elastično tehtico. Ugotovil je, da doseže pritisk valov na obalo Škotske ob silno razburkanem morju do 39 ton na kvadratni meter. Moč valov se kaže tudi v njihovem butanju ob obalo. Nekoč so odnesli velik zvon nekega svetilnika, čeprav je visel nad 40 m visoko.

O velikosti morskih valov ljudje pripovedujejo seveda tudi marsikaj izmišljenega. Zlasti mornarji imajo v tem oziru bujno domišljijo. Doslej zabeležena največja višina morskih valov ne presega 20 m, dolžina pa lahko doseže 40 m, razen izjemnih primerov, ko se lahko dolžina v primerjavi z višino poveča 40-kratno. Izvzeti so seveda valovi, ki jih povzroči potres. V takih primerih doseže njihova višina tudi 30 m, dolžina pa 1000 m.

SPORT

KOROŠKI NOGOMETAŠI GOSTOVALI V JUGOSLAVIJI

Pred kratkim so se vrnilo nogometaši celovškega športnega kluba ASK z desetdnevne turneje po Jugoslaviji. Celovčani so bili gostje Rdeče zvezde iz Beograda ter so odigrali štiri tekme s klubi srbske lige. Izmed teh tekem so tri izgubili in igrali eno neodločeno. Kljub temu je turneja uspeh za moštvo, ker je s temi srečanji sigurno mnogo pridobila. Igralci so se tudi zelo pohvalno izkazali o gostoljubnosti in športnim navdušenjem Jugoslovancev. ASK je sklenil za to poletje tudi eno tekmo s Rdečo zvezdo v

Celovcu, kar bo vsekakor senzacija za Celovce.

NOGOMETNA TEKMA AVSTRIJA — NEMČIJA

V nedeljo bo med Avstrijo in Nemčijo mednarodna nogometna tekma. Igrali bosta A-moštvu v Kölnu in B-moštvu na Dunaju. Prenos tekem bo tudi v radiu.

JANEZ GORIŠEK JE ZMAGAL V ŠVICI

Na svetovnem študentskem prvenstvu v St. Moritzu v Švici je zmagal naš stari znanec, letošnji zmagovalc v St. Janžu, Janez Gorišek. Uspeh Goriška je tem večji, ker je v ostri konkurenci 24 skakalcev pustil za seboj celo Fince in Norvežane. V izredno lepem slogu je dosegel dolžino 63,5 metrov. Na zahtevo navdušenih gledalcev je izvedel Gorišek še skok izven konkurence, kjer je postavil nov rekord skakalnice 73 m. Prejšnji rekord je imel znani Norvežan Sigmund Ruud z 72 metri.

TEKMOVANJE „KANDAHAR“

S tekmovalcem v slalomu se je končalo zadnje nedeljo znano mednarodno Arlberg-Kandahar-tekmovalje. Skoraj vsa prva mesta so zasedli Avstrijci, kar pokaže, da je Avstrija na belih poljanah še vedno velesila.

Rezultati: Slalom za ženske: 1. Giuliana Minuzzo (Italija) 109,0; 2. Ossi Reichert (Nemč.) 109,1; 3. Trude Klecker (Avstr.) 110,2.

Slalom za moške: 1. Anderl Molterer (Avstr.) 2,49; 2. Fritz Huber (Avstr.) 2,87; 3. Walter Schuster (Avstr.) 3,56.

Alpska kombinacija: Ženske: 1. Trude Klecker (Avstr.) 1,04; 2. Giuliana Minuzzo (Ital.) 1,63; 3. Thea Hochleitner (Avstr.) 2,95. **Moški:** 1. Anderl Molterer (Avstr.) 2,49; 2. Fritz Huber (Avstr.) 2,87; 3. Walter Schuster (Avstr.) 3,56.

SLOVENSKI vestnik
GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Naročilnica

Podpisani .....

iz ....., pošta .....

naročam od ..... 1953 „Slovenski vestnik“ in se obvezujem,

da bom naročnino redno plačeval.

Datum: ..... Podpis: .....

„Kako je pa pri vas, brat Andrej?“ se je obrnil Kupinič h Hribarju.

„Vse od Boštajna do Radiča je zgrabilo za puško. Čakajo samo na petelinje pero.“

„Dobro, brat Andrej!“ je nadaljeval Kupinič, „ponesi jim ga. Takoj odidi. Naj se dvignejo v imenu božjem!“

„Bom, kapetan!“ odvrne Hribar, „zbogom, bratje, in mnogo sreče.“

„In vi ljudje,“ se obrne Kupinič k polku, ko je Hribar odšel, „ne izgublajte pameti, ne polnite si glave preko mere, ne umaknite roke od sablje. Red in mir morata biti povsod, kajti vrag plete mreže po vseh kotih.“

Vtem se vrne čevljar, vihteč v roki velik nož, za njim pa neseta dva kmeta na lesenem ražnju pečeno tele.

„Gospodje!“ vzklikne Planinec in se postavi pred ogenj, medtem ko sta kmeta postavila tele na tla. „Danes smo mi gospoda. Žal mi je, da čakamo, toda vi pravite, da moramo. Dobro. Toda zaradi tega ne izgublajmo časa. Enajsta ura je že odbila, in da okrepimo svoje siromašno telo, so poslali meščani vam kapetanom na čast tole pečeno tele. Gosposko je, pogledjte mo gobec. Dokler nam sreča ne da, da bi z našimi pestmi bobnali po gosposkih ledjih, dotlej brusimo nože za to gosposko tele!“

„Brusimo, brusimo!“ so vzkliknili kmetje, medtem ko čevljar silovito objema kapetana Fratriča. Ze posežejo kmetje za pečenim darom, ko jim to prepreči Planinec, ki se zakrohota:

„Postojte! Mar hočete, da bo ta pečeni veli-

kaš brez vsakršne parade odkoracal s tega sveta v naše globoke in široke želodce? Ne. Počakajmo, da mu zapojem v slovo.“

Ko zarine nož v pečena rebra, zapoje čevljar s tankim glasom:

„Magnifice, spectabilis domine! Circumdedertunt me! Requiescat v želodcu, Amen!“

„Amen!“ udari sto grl v krohota in vse ljudstvo zakriči od veselja in radosti.

„Amen!“ zavpije čevljar skozi smeh, vihteč visoko nož.

Nenadoma zagrmí puška. Slišijo se kriki. Kaj je to? Polk se vznemiri. Kapetani skočijo na noge. Čevljar prebledi. In spet zagrmí puška, in druga in tretja in deseta. Vojska gre na nas, vojska! — se je slišalo od zunaj. Kakor lev se dvigne Kupinič, oko mu zablešči in zamahnivši s sabljo zagrmí:

„Naprej, bratje! V božjem imenu!“

Pri Leskovcu plameni skozi meglo ogenj. Kmetje pijejo, kresovi prasketajo, dudle dudlajo, kolo se vrti hitro, hitreje in hitreje. Veselo je! Gosposke vojske ni, bratska pa se bliža. Bodimo veseli! Svobodni smo! Veselo, bratje!

Kar počí puška. „Joj! Bog pomagaj!“ zavpije vodja kola, se zgrabi za srce in pade mrtev. Druga puška počí, tretja. Kaj je to? Ko jata divjih golobov se splaši množica. Iz megle se dvigajo črne podobe. Na glavi imajo visoke kalpake.

„To so Uskoki!“ vzkliknejo ljudje. „Veselo! Bratje prihajajo na pomoč!“

„Stojte, bratje!“ jih hoče ustaviti stavec.

„Zmotili ste se! Mi smo vaša bra...“ Ogenj se zasveti, stari kmet se zvrne.

„Udari! Sekaj! Streljaj!“ se razlega divje kričanje, iz megle navalí črna četa za četo. To so Uskoki in hrvaški strelci, sredi njih pa se suče na konju baron Joško Turn. Preplah spopade neoboroženo ljudstvo. Ko čreda prestrašenih ovac beži proti Krškemu, Pok sledi poku, zrno žvižga za zrnom, kmet za kmetom pada. Kmetje beže, a za njimi lete hudičevi Uskoki. Zdaj je truma pred vrati mesta, zdaj se umakne za pečine, kjer je sneg visoko nakopičen. Boben ropoče, z zvonika bije plat zvona. Zdaj pridirja iz mesta konjenik.

„Ustavite se, bratje! Branite se! Izdali so nas! Bijte!“ zagrmí konjenik, kapetan Fratrič.

Množica se ustavi. Ze so zagorele od uskoške roke prve krške hiše. Pri vrodu v mesto čakajo kmetje z nabitimi puškami in naperjenimi kopji. Tuleč dirja nadnje krdelo Uskokov. Sedaj so tik pred njimi. Kmečke puške počijo, konjeniško krdelo omahuje, ta se zvali sem, oni tja, tu in tam pordeči sneg. „Naprej!“ divje zahrplje Turn in Uskoki ter strelci se sklonjene glave zaženo naprej. Zdaj so blizu. Ko burja hrupe Uskoki, a kmetje jih pričakujejo mirno. Spet počijo puške in prve uskoške vrste pokosi smrt. A spet navale nove čete Uskokov od zunaj, kmetje iz mesta. Preden se spoprimejo, počí le kdaj pa kdaj kakšen strel in komaj slišiš kakšen stok iz kupa ranjenih. Zdaljci pa pretrese zrak strašni vik in krik, kakršnega so vajeni Uskoki. Zdaj se nasprotnika zgrabita. Puške so povsem umolkne, namesto

njih zablešči handžar, zasveti kosa, zaškripljejo zobje podivjanih borcev.

„Bij!“ se zasliši hripavi glas Turna.

„V imenu Bogal!“ zagrmí s konja Fratrič in s plameničimi očmi maha s sekuro na desno in levo. Krdelo trešči ob krdelo, prsi ob prsi, roka zgrabi za grlo. Po poti, za ogrado, na bregu, povsod se vname mesarsko klanje. Četa se zaplete v četo, besen klobčič živih ljudi se zamota z drugim v en sam krvavi kup, ki se ruje, vrišči, hrešči, stoka, kolne in umira. Kakor blisk seva skozi meglo nož, ko kača slika po zraku kosa, krvavo kolo pleše, daleč naokrog je sneg poteptan v krvavo blato. Turn besni in goni, mahaje s sabljo, Uskoke v klavnico.

Zaman, kmet se ne vda. Kjer je stal, je pal, kjer je pal, je klaj; ris se je zagrizel v risa, vsa razmesarjena in krvava ne odnehata. Bolj in bolj bije plat zvona, brže in brže ropoče boben. Zdaljci zatrobí s severa mesta trobenta.

„Kaj je to, za vraga!“ zavpije Fratrič, „mi nimamo trobente.“ Zdaljci zagrmé velike puške in pokajo male. Od severne strani naskoči kmečko vojsko velika četa kranjskih konjenikov.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Casomergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.